

MEKTEP

ÖZKURBİR AYLIK EĞİTİM DÜŞÜNCE DERGİSİ

YIL : NİSAN 2026

SAYI : 11

www.ozkurbir.org

**Mektepten Hayata,
Hayattan Geleceğe**

[in](#) [o](#) [c](#) [f](#) [x](#) [p](#)

@ozkurbir.official

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI BİRLİĞİ

DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

- 01- EĞİTİM ÖĞRETİM MESELEMİZ - **NACİ BEKTAŞ**
- 03- BİR EĞİTİM MODELİ DEĞİL, BİR MEDENİYET TASAVVURUNU GÜNCELLEMEK - **DANYAL SÜZGÜN**
- 05- EĞİTİMDE "EKOL" SORUNU: SÜREKLİ DEĞİŞİM KISKACINDA ÖZÜMÜZÜ ARAMAK - **BİLGİN PELİSTER**
- 07- OKUL-ÖĞRETMEN-VELİ ÜÇGENİNDE ZOR DENGE
ADEM KEVEN
- 09 - MODERN DÜNYANIN GÖLGESİNDE ŞİDDET : OKULLARDAKİ YABANCILAŞMA VE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI **ALİ SEDAT ASLAN**
- 11- ACIYI DAYANIŞMAYLA, GELECEĞİ SORUMLULUKLA İNŞA ETMEK **ALİ DAYIOĞLU**
- 13- MEKTEP'İN İHYASI: MÜFREDATAN KALBE GİDEN YOLU YENİDEN İNŞA ETMEK **DOÇ. DR. ERDAL KILIÇ**
- 15- DÜN DUYDUK, BUGÜN DUYDUK... YARIN DUYMAMAK İÇİN **ESRA TUNÇ SAMSA**
- 17- FUAD İRADE EĞİTİMİ - **RAMAZAN AKSOY**
- 22- SIRT DÖNÜLEN SADECE ÇOCUKLAR MI? **FATİH İŞGÖREN**
- 23- BÜTÜN ÖĞRENCİLER SINAV "LGS" İÇİN ÇIRPINIYOR!
EMİN KEVEN
- 26- MÜTEMMİM CÜZ - **HACER ELBEY**
- 27- ÖĞÜTLERDEN ÇOK, İYİ ÖRNEKLERE İHTİYAÇ VAR
MUSTAFA USLU
- 29- SPORLA YÜKSELEN GÜÇLÜ NESİLLER - **RASİM KARAGÜL**
- 31- İSLAMİ GENÇLİK İÇİN HEDEF, MOTİVASYON VE KARIYER
SEBAHATTİN KAZAZ
- 33- EĞİTİMİN ÜÇ BÜYÜK DÜŞMANI - **HAMİ KOÇ**
- 35- EKMEĞE EĞİLEN İNSAN, İNSANA NEDEN EĞİLMİYOR?
FATİH DEMİR
- 37- DEDEM DE ÇOCUKTU - **ŞEYHALİ TUĞ**
- 39- TEBDİLİ MEKAN - **YUSUF DURSUN**
- 42- BİR ÇİÇEKTİR ÖĞRENCİLER - **BESTAMİ YAZGAN**
- 43- TANIMAK VE TANIŞMAK - **İSMAİL GÜLER**
- 46- DEĞERLER EĞİTİMİ FELSEFESİ - **MEHMET YILDIRTAN**
- 49- BİR MEDENİYETİ YETİŞTİREN ÖĞRETMEN - **KEMAL TUNÇ**
- 51- AHLAKIN GÜCÜNE TALİP OLMAK - **ÖMER FARUK KONCA**
- 53- DEMOKRASIYE GEÇİŞ SANCILARI
PROF. DR. O. KEMAL KAYRA
- 55- SINIRSIZ PARAN OLSA, SADECE BİR ŞEY ALABİLSEN NE ALIRDIN - **ERDEM KILIÇ**

www.ozkurbir.org

İmtiyaz Sabihi

B. ENİS ŞENER

Yönetim Kurulu

- ALİ DAYIOĞLU
- ADEM DOĞAN
- BİLGİN PELİSTER
- HAMİ KOÇ
- HİDAYET DOĞAN
- İSMAİL GÜLER
- KADİR ÜNAL
- MEHMET COŞAR
- OLCAY TOPRAKLI
- RASİM KARAGÜL
- ŞEYHALİ TUĞ

Yayın Editörü

Doç. Dr. ERDAL KILIÇ

Sanat Danışmanı

CEMAL TOY

Yayın Kurulu

- ERBİN SOYGÜR
- CENGİZ DİNÇER

Dijital

SELAHATTİN POLAT

@ozkurbir.official

Değerli Okurlarımız,

Mektep dergisinin 11. sayısı ile sizlerle yeniden buluşmanın heyecanı ve mutluluğu içerisindeyiz. Her yeni sayı, bizler için yalnızca bir yayın değil; düşüncenin, emeğin, birikimin ve geleceğe duyulan inancın yeniden hayat bulduğu kıymetli bir yolculuktur.

“Mektep” kelimesi, geçmişten bugüne sadece bir eğitim mekânını değil; aynı zamanda insanın kendini tanıdığı, geliştirdiği ve hayata hazırlandığı bir irfan yuvasını ifade eder. Bizler de bu anlayışla hazırladığımız her sayıda, eğitimin bugünü kadar yarınını da konuşmayı, meseleleri farklı yönleriyle ele almayı ve ortak akla katkı sunmayı amaçlıyoruz.

Onbirinci sayımızda; eğitim dünyasının güncel meselelerinden ilham veren başarı hikâyelerine, akademik değerlendirmelerden kültür ve sanat başlıklarına kadar geniş bir içerik yelpazesıyla karşınızdayız. Değişen dünyanın dinamikleri içerisinde eğitimin nasıl şekillenmesi gerektiğine dair fikirler sunarken, köklü değerlerimizi de unutmadan geleceğe bakmanın önemini vurguluyoruz.

Çünkü inanıyoruz ki eğitim; yalnızca bilgi aktarmak değil, karakter inşa etmek, ufuk açmak ve medeniyet tasavvurunu yeni nesillere taşımaktır. Bu yönüyle her okul bir bina değil, her öğrenci bir umut, her öğretmen ise geleceği yoğuran güçlü bir iradedir.

Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlarımıza, katkı sunan kıymetli eğitimcilerimize, editör ekibimize ve bizleri ilgiyle takip eden siz değerli okurlarımıza gönülden teşekkür ediyorum.

Mektep dergisinin 11. sayısının, eğitim dünyamıza yeni bakış açıları kazandırmasını; ilham veren, düşündüren ve yol gösteren bir kaynak olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımla.

Behaeddin Enis Şener
ÖZKURBİR Genel Başkanı

EĞİTİM VE ÖĞRETİM MESELEMİZ

NACİ BEKTAŞ
EĞİTİMCİ YAZAR

**Her bilginin bir amacı,
her dersin bir manası
olmalıdır.**

**Başarılı öğrenci değil,
düşünen insan
yetiştirmeliyiz.**

**Öğretim sınıfta başlar,
öğrenme hayatta devam
eder.**

**Geleceği değiştiren şey
bilgi değil, bilgiyi
kullanma ahlakıdır.**

İnsana neyi öğretilim sorusuna verilecek cevap çoğu zaman doğal olarak "ihtiyacı olanı" şeklinde olacaktır. Fakat ihtiyaç dediğimiz şeyler insanın yaşına, başına, yaşadığı çevreye, yaşadığı ülkeye, ülkenin siyasi atmosferine, etnik yapısına, kişinin beceri ve yeteneklerine, ekonomik durumuna, içinde doğduğu ailenin kültürel özgeçmişine, hayallerine, yaşadığı tecrübeye göre değişiklik gösteren -kişiye göre özel- bir kavramdır.

İnsanın eğitiminde birinci dereceden etkili olduğunu düşündüğü için; eğitim ve öğretimi ailenin subjektif dünya görüşüne ve tecrübesine mahkûm etmek istemeyen Atinalı Platon bile, bu işi devletin sorumluluğuna vermenin çok daha doğru olduğunu düşünmüştür. Yani bu soru en başta eğitimciler olmak üzere bütün insanlar için Platon'dan beri cevabını tam anlamıyla bulamamış kadim bir sorudur.

Uzun bir zamandır batı kültürünün dümen suyunda yol ve yön arayan çağdaş devletler de, gene bu ülkelerde yetişen pedagoglar eliyle ilkökul, Ortaokul, lise ve Üniversite dörtlemesiyle bu soruya kurumsal bir cevap bulabildiklerini sanırlar. Fakat artık her gün değişen bir dünyanın gündemini 10 yıllık, 5 yıllık, 3 yıllık süreler için hazırlanan ve sadece ansiklopedik bilgi vermeye ayarlı müfredat programları ile karşılamaya çalışmak gerçekten ne kadar makul, ne kadar sağlıklı ve ne kadar zamanın geçerli ruhunu yansıtıcıdır?

Üstelik eğer öğrenilmesi gereken şeyler baş döndürücü bir şekilde sürekli bir değişime uğruyorsa, öğretilen şeylerin de bu değişimin hızına ayak uydurarak, bir o kadar hızlı bir değişimden geçmesi gerekmez mi?

Peki, bu nasıl mümkün olabilecektir? En başta örgün eğitim kurumlarımız olan okullarımızda her öğretim yılının başında, o sene öğrenciye verilmesi gereken bilgi ve beceriler belirlenecek ve bu değişim göz önüne alınarak, yeni ve esnek bir program mı hazırlanacaktır. Veya konu başlıkları değiştirilerek derslerin işlenişleri bilgi, kabiliyet ve vizyonuna göre tamamen öğretmenin inisiyatifine mi bırakılacaktır? Bu ve buna benzer soruları çoğaltarak konuyu iyice içinden çıkılmaz bir kördüğümüne dönüştürmeden bize göre yapılması elzem olanları şu şekilde sıralamamız mümkündür.

- Öncelikle işlenen her konunun dersin felsefesine ve amacına uygun olarak neden işlendiğinin ve konunun hangi sorulara bir cevap teşkil ettiğinin zihinlerde karşılık bulması gerekir.
- Bu işi yapmanın en kalıcı yolu ise öğretmeyi minimum bir seviyeye indirirken öğrenciyle beraber araştırmayı ve kavrayışı maksimum seviyeye çıkarmaktır.
- Burada unutulmaması gereken husus, anlama ve kavrama sonucunda beklenen öğrenme olgusunun kısa zamanda tezahür eden bir gerçekleşim olmadığının bilinmesidir.
- Çünkü asıl öğrenmenin toplumsal bir eylem olmaktan çok bireysel bir aktivite, çaba ve çıkarımlarla bir süreç sonunda mümkün olduğudur.

Okullarda öğretmenlerimizin rutini, maalesef dersi söylediğimiz süreçlerde işlemek değil, derse konu olan mevzûyu sakın bir ortamda en iyi şekilde anlatmaktan ibarettir. Hâlbuki bir dersi işlemek için o derse katkı sağlayan her şeyin ortaya çıkarılması ve bu dökümanların değerlendirilmesinde her iki tarafın da konumuna göre aktif olması gerekir.

Öncelikle her öğretim kademesinde öğrenciye her hangi bir konuda a'dan z'ye bilgi vermeye çalışmayı terk etmeliyiz. İlkokul birinci sınıfta alfabeyi öğrettiğimiz gibi, üçüncü, dördüncü sınıflarda dört işlemi öğrettiğimiz gibi, her ilmin alfabesini yani amacını ve mantığını vererek kişiyi "okumaya, araştırmaya yönlendirmeli sonra da anladıklarını herkesin ortasında izah etmesini istemeliyiz. Nihayetinde de onları ezberledikleriyle değil, okuma ve araştırma münderecatını ve sürecini takip ederek değerlendirmeliyiz.

Unutmayalım ki her birimiz öğrendiğimiz veya öğrendiğini sandığımız konuları test ederek gelişen ve sürekli değişen şartlara göre her daim tekrar tekrar yeniden değerlendirerek olgunlaştırırız.

Derse mevzû olan konular anlatmakla bitmez, ezberletmekle öğrenilmez, sınav yapmakla değerlendirilemez. Fakat her konunun hareket ettiği mantığı, hangi sorulara bir cevap olabileceği, hayatımızdaki hangi ihtiyacı karşılayabileceği, çevresindeki hangi ilmi disiplinlerle epistemik bir ilişki içinde olabileceği ve her şeyden önemlisi insanlığın hangi derdine kalıcı bir ilaç olabileceğinin çok ama çok iyi bilinmesi gerekmektedir.

Hülasa-i kelam biz öğretmenler olarak okullarda öğrencilerimize her ilmin felsefesini, yani mantığını ve amacını çok iyi anlatabilsek, işte o zaman hem sürekli zamanla yarışmak zorunda kalmayacak, hem de anlatmakla ve ezberlemekle bitmeyecek konuların hamallığından kurtulmuş olacağız.

İyi bir kılıç yapmak için nasıl işinin ustası bir demirciye, kaliteli bir demire, kaliteli bir örs ve kaliteli bir kömürle harlanmış körüğe ihtiyacımız varsa, iyi bir öğretmen olabilmek için öncelikle iyi bir okula ve öğrenmeye istekli iyi öğrencilere ihtiyacımız olduğu kesindir. Birinin eksikliği veya birinde var olabilecek kusur ustayı da ziyan edecektir, çeliği de ziyan edecektir, emeği de ziyan edecektir. Ve hepsinden daha vahim olanı ise ülkemizin istikbalini ziyan edecektir.

BİR EĞİTİM MODELİNİ DEĞİL, BİR MEDENİYET TASAVVURUNU GÜNCELLEMELİK

DANYAL SÜZGÜN
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

**Öğretmek değil,
düşünmeyi öğretmek
eğitimidir.**

**Bilgiye ulaşan değil,
bilgiyi dönüştüren
çağdayız.**

**Kökler geçmişi besler,
dallar geleceği kurar.**

**Maarif, insanı bütüncül
inşa etme sanatıdır.**

Eğitim, bir toplumun geleceğe yazdığı en uzun cümledir. Bu cümle kimi zaman eksik kurulur, kimi zaman eski kelimelerle tekrar edilir, kimi zaman da çağın hızına yetişemediği için anlamını yitirir. Bugün tam da böyle bir eşikteyiz. Maarif eğitim modeli; kökleri derinlerde, fakat dalları artık göğe yeterince uzanamayan bir çınar gibi... Oysa bu çağ, sadece köklerle ayakta kalılabilecek bir çağ değil; aynı zamanda ışığı yakalayabilen dalların çağıdır.

Artık kabul etmeliyiz: Bu asırda bilgi, sahip olunan bir güç değil; sürekli güncellenmesi gereken bir akıttır. Öğrenci artık bilginin deposu değil, yöneticisidir. Öğretmen ise bilginin tek kaynağı değil, anlamın rehberidir. Bu değişimi görmeden yapılacak her düzenleme, sadece eskiyi daha düzgün tekrar etmekten ibaret kalacaktır.

Maarif modelinin yeniden inşası, müfredat sayfalarını değiştirmekle değil, zihniyet haritasını güncellemekle başlar. Bugünün çocuğu; sadece matematik çözebilen değil, problem kurabilen; sadece metin okuyabilen değil, anlam üretebilen; sadece teknoloji kullanan değil, onu yönlendirebilen birey olmak zorundadır. Çünkü teknoloji artık bir araç değil, hayatın ta kendisidir. Onu dışlayan bir eğitim, öğrenciyi hayattan koparır.

Bu noktada yapılması gereken ilk şey, müfredatin “yük” olmaktan çıkarılıp “yol” haline getirilmesidir. Dersler bilgi yığmak için değil, beceri inşa etmek için yeniden kurgulanmalıdır. Kodlama bir ders değil, düşünme biçimi olmalıdır. Yapay zekâ, veri okuryazarlığı, dijital etik; seçmeli başlıklar değil, temel yeterlilikler olarak sistemin içine yerleşmelidir.

Ancak mesele sadece teknoloji de değildir. Asıl mesele, insanın kendisidir. Çünkü çağ değişse de insanın anlam arayışı değişmez. Bu yüzden maarif modeli; akli beslerken kalbi ihmal etmeyen, başarıyı hedeflerken değerleri kaybetmeyen bir denge kurmalıdır. Eğitim, yalnızca rekabet üreten değil; aynı zamanda merhamet, sorumluluk ve aidiyet duygusu inşa eden bir yapı olmak zorundadır.

Tam da bu noktada görmezden geldiğimiz temel bir gerçek, bütün bu çabaların önüne set çekmeye devam ediyor: bitmeyen sınav gerçeği. Sadece ilk ve orta öğretimde yapılan kısmi değişikliklerle ilerlemekle sonuca ulaşamadığımız bir döngünün içindeyiz. Maarif modeliyle kademesel müfredat, kaynak ve yöntem değişimleri yapılırsa da yolun sonunda yine tek bir kapıya çıkıyoruz: sınav. Ve bu kapı, çoğu zaman düşünmeyi değil, doğru şıkkı bulmayı ödüllendiriyor.

Bugün öğrencilerimize “oku, anla, yorumla” diyoruz; fakat aynı öğrencilere “test çözmeden bu sistemi geçemezsin” gerçeğini de dayatıyoruz. İyi bir lise, iyi bir üniversite hedefi; hâlâ büyük ölçüde test performansına indirgenmiş durumda. Bu çelişki, eğitimin ruhunu zedeliyor. Çünkü düşünmeyi öğreten bir sistem ile ezberi ölçen bir sınav aynı anda sürdürülebilir değildir.

İşte bu yüzden çözüm, parçalı değişimlerde değil; bütüncül bir kurgudur. Eğitimi anasınıfından üniversitenin son sınıfına, hatta yüksek lisans ve doktora seviyesine kadar uzanan kesintisiz bir mantık örgüsü içinde yeniden tasarlamak zorundayız. Her kademe bir sonrakinin hazırlığı değil, bir bütünün parçası olmalıdır. Ölçme-değerlendirme anlayışı da bu bütünlüğü destekleyecek şekilde dönüşmelidir. Aksi hâlde her reform, bir öncekinin üzerine eklenen geçici bir katman olmaktan öteye geçemeyecektir.

İşte burada özel okulların rolü kritik bir eşiğe dönüşmektedir. Özel okullar, sistemin laboratuvarlarıdır. Yeni modellerin, farklı öğretim tekniklerinin, disiplinler arası yaklaşımların en hızlı denenebildiği alanlardır. Devlet sistemi için bir alternatif değil; aksine onu besleyen, geliştiren ve ileri taşıyan bir dinamiktir. Esnek yapıları sayesinde çağın ihtiyaçlarına daha hızlı cevap verebilir, yenilikleri daha cesurca uygulayabilirler.

Fakat bu katkının gerçek anlamda değer üretmesi için özel okulların da bir kimlik sınavı vermesi gerekir. Sadece akademik başarı odaklı değil, özgün birey yetiştiren kurumlar haline gelmelidirler. Öğrenciyi sınava hazırlayan değil, hayata hazırlayan; rekabet ettiren değil, potansiyelini keşfettiren bir anlayış... Çünkü eğitimde gerçek başarı, öğrencinin kim olduğunu bulabilmesidir.

Değişen ve sürekli çeşitlenen eğitim dünyasında, maarif modelini bir üst lige taşımak istiyorsak, artık şu soruyu sormak zorundayız: “Biz ne öğretiyoruz?” değil, “Nasıl bir insan yetiştiriyoruz?”

Bu sorunun cevabı; sınıfların düzeninden, öğretmenin rolüne; ölçme-değerlendirme sisteminden, okul mimarisine kadar her şeyi yeniden düşünmeyi gerektirir. Sınav odaklı sistemler yerini süreç odaklı değerlendirmelere bırakmalıdır. Ezberin yerine üretim, tekrarın yerine keşif gelmelidir. Okullar dört duvar olmaktan çıkıp, öğrenmenin hayatla iç içe geçtiği alanlara dönüşmelidir.

Çünkü artık bilgiye ulaşmak zor değil; onu anlamlandırmak zor. Artık hızlı olmak yeterli değil; doğru yönü seçebilmek gerekiyor. Artık çok bilmek değil, doğru düşünmek değerli. Ve belki de en önemlisi şu: Bu çağda güçlü olanlar, en çok bilenler değil; en hızlı öğrenenlerdir.

İşte bu yüzden maarif eğitim modelini güncellemek bir tercih değil, bir zorunluluktur. Bu güncelleme, geçmiş reddederek değil; onu yeniden yorumlayarak yapılmalıdır. Köklerden kopmadan, fakat köklere sığınmadan...

Çünkü gelecek, eski cümlelerle yazılamaz. Yeni bir eğitim dili kurmanın vakti geldi. Ve bu dil; bilgiyle derinleşen, değerle anlam kazanan, teknolojiyle güçlenen ve insanla tamamlanan bir dil olmalıdır.

EĞİTİMDE “EKOL” SORUNU: SÜREKLİ DEĞİŞİM KISKACINDA ÖZÜMÜZÜ ARAMAK

BİLGİN PELİSTER
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - ÖZKURBİR YK ÜYESİ

**Öğretmenin güçlü
olduğu yerde gelecek
güçlüdür.**

**Değerlerini kaybeden
eğitim, yönünü
kaybeder.**

**İstikrar okulun, disiplin
başarının anahtarıdır.**

**Kökü sağlam olan
eğitim, geleceği
sarsılmaz kılar.**

Türkiye’de eğitim sisteminin temel sorunsalı, "değişim" kavramının kontrolsüz bir hareketliliğe dönüşmesidir. Yaygın kanının aksine, değişen dünya koşullarına her ne pahasına olursa olsun entegre olma çabası bir başarı değil, aksine bir kimlik kaybıdır.

Batılılaşma hareketinden bu yana süregelen bu bitmek bilmeyen takip ve ispat çabası, hem eğitimcilerimizi hem de nesillerimizi yormuştur.

Oysa asıl önceliğimiz kimseye kendimizi sevdirmek değil; sağlıklı bir toplum inşa edecek kendi eğitim yapımızı kurmaktır.

Toplumsal Çöküşün Aynası: Aile Yapısındaki Dejenerasyon

Eğitimdeki bozulmayı tetikleyen ve adeta bir "beka sorunu" haline getiren asıl mesele, aile yapısındaki çökmedir.

Gündüz kuşağı programlarında tanık olduğumuz seviye kaybı, milyonluk akademik araştırmalardan çok daha gerçekçi bir tabloyu önümüze koymaktadır. Bu hastalıklı tablolar, anne-baba eğitiminin ve aile kurumunun kimsenin inisiyatifine bırakılmayacak kadar kritik olduğunu, aksi takdirde ülkenin çöküşüne giden yolun buradan geçtiğini açıkça göstermektedir.

Türkiye'deki bazı köklü yabancı ve yerli okulların gündemine baktığımızda, bizim yaşadığımız kaosu dışında olduklarını görüyoruz. Bunun tek bir anahtar cümlesi var: **İstikrar.**

Bu kurumlar, "değişim" adı altında her şeye izin vermediler; kendi kural, kaide ve disiplin kodlarını muhafaza ettiler. Bizim "milli" eğitim hayatımız her gün yeni bir sistem çalkantısıyla sarsılırken, bu kurumların sarsılmaması onların bir suçu değil; bizim kurumsallaşamama sorunumuzun acı bir aynasıdır.

Bugün yaşadığımız en büyük hata, eğitimin "veli merkezli" bir müşteri memnuniyeti modeline evrilmiş olmasıdır.

Şunu yüksek sesle söylemek zorundayız:

Disiplin olmadan eğitim olmaz!

Disiplin Omurgası: Kıyafet serbestliğinden, "yüksek demokrasi" maskesiyle velilere verilen sınırsız müdahale hakkına kadar birçok uygulama, okulların disiplin omurgasını çatlatmıştır.

Kültürel Doku: Batı'nın sunduğu ancak bizim sosyal kodlarımızla bağdaşmayan; büyüklere saygı ve öğretmen otoritesini hiçe sayan yaklaşımlar, eğitim iskeletimizi çürütmektedir. Japonya ve Çin örneklerinde olduğu gibi, fiziksel disiplinden kılık kıyafete kadar ulusal değerlerini koruyan sistemler başarının asıl anahtarıdır.

Özel ve Resmi Kurum Ayrımı: Ortak Kader

Eğitimdeki yozlaşma, kurum ayrımı gözetmeksizin tüm sistemi tehdit etmektedir. Sosyal medyada özel okul sahiplerinin veya kurumlarının itibarsızlaştırılması, aslında eğitim sistemimize açılan yeni bir cephe. Unutulmamalıdır ki; resmi veya özel, tüm okullar aynı gemidedir.

Bir kesimin itibarsızlaştırılması, toplam eğitim kalitesinin düşmesine ve milli birliğin zarar görmesine hizmet eder.

Artık durup bir nefes alma vaktidir.

Ölçümüz sürekli PISA veya OECD standartları gibi çok uluslu veriler olmamalıdır. Temel kriterimiz; kendi sosyal yaşam kodlarımıza, inanç ve geleneksel değerlerimize uygun, kendi modelimiz olmalıdır.

Eğitimde "edep" ve "otorite" kavramlarını yeniden tanımlamalıyız.

Öğretmene karşı gösterilen saygısızlık ve kurumların içini boşaltan popülist yaklaşımlar terk edilmedikçe, her yenilenme yeni bir yıkım getirecektir.

Kendi özümüze dönmek, Batı'nın sunduğu kültürel erozyonlara karşı durmak ve öğretmeni yeniden sınıfın gerçek lideri yapmak zorundayız.

Aksi takdirde, değişim rüzgârları bizi aydınlığa değil, köksüz bir belirsizliğe sürükleyecektir.

OKUL-ÖĞRETMEN- VELİ ÜÇGENİNDE ZOR DENGE

ADEM KEVEN
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - YAZAR

Okul, öğretmen ve veli aynı yöne bakarsa çocuk büyür.

Haklı olmak değil, birlikte doğruyu kurmak eğitimidir.

Üçgenin ortasında tartışma değil, çocuk vardır.

Eğitimde denge, taraf olmak değil; ortak bakış kurmaktır.

Eğitim dediğimiz yapı çoğu zaman görünmez bağlarla ayakta duran bir üçgene benzer: okul, öğretmen ve veli. Peki bu üçgenin en uzun kenarı hangisidir? Okulla veli arasındaki mesafe mi, öğretmenle okul arasındaki beklenti farkı mı, yoksa veliyle öğretmen arasında hissedilen ama çoğu zaman dile getirilemeyen iletişim boşluğu mu? Aslında mesele, hangi kenarın daha uzun olduğundan çok, bu üçgenin ne kadar dengede durabildiğidir.

Bir okul toplantısında müdürün velilere hitap ettiğini düşünün: "Biz bu okulda her çocuğun başarısı için varız." Bu cümle, niyet olarak güçlüdür; ancak karşı tarafta her zaman aynı karşılığı bulmaz. Arka sıralarda bir veli, yanındakine eğilip "Geçen yıl da aynı şeyleri söylemişlerdi ama bizim çocuk hâlâ matematikten zayıf alıyor." diyebilir. Öğretmenler odasında ise başka bir gerçeklik konuşulur: "Veli memnuniyeti öncelik deniyor ama bu bazen pedagojik doğrulardan ödün vermek anlamına geliyor." Koridorda karşılaşılan bir veli ise daha doğrudan bir talepte bulunur: "Çocuklar derslerde çok sıkılıyormuş, dersler biraz daha eğlenceli olabilir mi?"

Bu tablo bize şunu gösterir: Herkes kendi bulunduğu yerden haklıdır. Ancak haklılıkların toplamı, her zaman sağlıklı bir denge oluşturmaz. Bu üçgende en zor görev ise çoğu zaman öğretmene düşer. Çünkü öğretmen hem okulun beklentilerini karşılamak hem

velinin taleplerini anlamak hem de tüm çocukların gelişimini gözetmek zorundadır. Bu da onu, üçgenin tam ortasında, sürekli denge kurmaya çalışsan bir konuma yerleştirir.

Çatışmanın Görüldüğü Yer: Ödev Meselesi

Okul-öğretmen-veli üçgenindeki çatışmaların en görünür olduğu alanlardan biri ödev konusudur. Okul yönetimi, ödevini yapmayan öğrenciler için velinin mutlaka bilgilendirilmesini ister. Öğretmen bu süreci başlatır ve ilk bildirimde veli genellikle durumu ciddiye alır. İkinci bildirimde hâlâ bir hassasiyet söz konusudur. Ancak üçüncüye gelindiğinde tablo değişir. Çünkü artık mesele tek seferlik bir durum olmaktan çıkmış, süreklilik kazanmıştır.

Bu noktada çocuğun ödev yapmamasının arkasında çoğu zaman daha derin nedenler vardır: gelişmemiş sorumluluk bilinci, aile içi tutumlar ve yerleşmiş alışkanlıklar. Veli ise bir süre sonra "Ne yaparsak yapalım değişmiyor" düşüncesine kapılır. Sorunu çözmek yerine kabullenmeye yönelir. İşte tam bu aşamada öğretmenin ısrarla olumsuz geri bildirim vermeye devam etmesi, beklenen etkiyi oluşturmaz. Aksine, ilişkiye yeni bir kırılmanın kapısını aralar.

Veli savunmaya geçer ve ardından çoğu zaman şu cümle gelir: "Bu sadece bizim sorumluluğumuz değil." Özel okul bağlamında bu ifade daha da keskinleşebilir: "Biz bu okul için ciddi bir ücret ödüyoruz." Böylece süreç, çözüm üretme zemininden uzaklaşır ve bir sorumluluk tartışmasına dönüşür. Süreç uzadıkça bazı veliler öğretilmekte ve okulda eksik aramaya başlar; WhatsApp gruplarında başlayan dolaylı ifadeler zamanla açık bir memnuniyetsizliğe dönüşür.

Oysa bu durum sadece iletişim sorunu değildir. Psikoloji bize şunu söyler: Ebeveynler, çocuklarıyla ilgili olumsuz geri bildirimleri duymaya çoğu zaman hazır değildir. Hazır olduklarını düşünseler bile iç dünyalarında hızla bir savunma mekanizması devreye girer. Bu nedenle sürekli olumsuz geri bildirim, bir süre sonra etkisini kaybeder ve ilişkiyi zedeler. Buradan öğretmen için önemli bir ilke doğar: Her doğru, her zaman aynı şekilde ve aynı sıklıkta söylenmez. Geri bildirim içeriği kadar, dili ve zamanı da belirleyicidir.

Üçgenin Ortasında Kalan Çocuk

Dünya genelinde farklı eğitim sistemleri bu üçgeni dengelemek için çeşitli modeller geliştirmeye çalışıyor. Ortak hedef ise aynı: okul, öğretmen ve veli arasında sağlıklı bir iş birliği kurmak. Çünkü bu dengenin kurulabildiği ortamlarda çocukların akademik başarısı kadar duygusal gelişimi de güçlenir. Ancak gerçek hayatta bu denge sık sık bozulur. Bazen veli baskın hâle gelir, bazen okul. Çoğu zaman ise öğretmen iki uç arasında sıkışır. Çoğu zaman da fark edilmeyen bir gerçek vardır: Bu gerilimin tam ortasında çocuk durur.

Yıllar önce yaşadığım bir olay, bu gerçeği çok çarpıcı bir şekilde ortaya koymuştu. Bir öğrencim vardı; ailesiyle okul yönetimi arasında sürekli bir gerilim yaşıyordu. Bu gerilim zamanla benimle olan iletişime de yansımıştı. Çocuk her geçen gün biraz daha içine kapanıyor, daha sessiz bir hâl alıyordu. Bir gün bana bir resim getirdi. Resimde bir öğretmen, bir veli ve bir okul müdürü vardı. Ellerinde büyük sopalar tutuyorlardı. Ortada ise küçük bir çocuk duruyordu. Resmin altına şu cümleyi yazmıştı: "Ben kimin tarafındayım?"

Bu soru, aslında sadece o çocuğa ait değildi. Eğitim sisteminin içinde sessizce büyüyen birçok çocuğun ortak sorusuydu. Çünkü biz yetişkinler çoğu zaman köşelerimizde haklılık mücadelesi verirken, çocukları farkında olmadan taraf olmaya zorluyoruz. Denge Ne Demektir?

Okul-öğretmen-veli üçgeninde denge, herkesin eşit güçte olması değildir. Denge, herkesin aynı yöne bakabilmesidir. Bu üçgenin herhangi bir köşesinde oluşan bir çatlak, doğrudan çocuğun dünyasında bir kırılmaya dönüşür. Çünkü çocuk bu yapının ortasında duran bir unsur değil, aslında bu yapının kendisidir.

Okul, öğretmen ve veli; çocuğun farklı yüzleridir. Bu yüzler birbirine döndüğünde çocuk bütünleşir. Birbirine karşı durduğunda ise çocuk parçalanır. Bu nedenle eğitimde asıl mesele, haklı çıkmak değil; birlikte doğruyu inşa edebilmektir.

Eğitimin sırrı, üçgenin açılarını kusursuz hesaplamakta değil, kalbini doğru yerde tutabilmektir. Ve o kalp, her zaman çocuktur.

MODERN DÜNYANIN GÖLGESİNDE ŞİDDET: OKULLARDAKİ YABANCILAŞMA VE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

ALİ SEDAT ASLAN
EĞİTİM YÖNETİCİSİ & ŞAİR

**Dijital çağda gençliği
koruyan şey yasaklar
değil, değerlerdir.**

**Manevi boşluk, şiddetin
en sessiz sebebidir.**

**Ekran büyütür ama her
zaman olgunlaştırmaz.**

**Ahlakla beslenmeyen
zihin, yönünü kaybeder.**

Son dönemde Türkiye'de eğitim kurumlarında yaşanan üzücü şiddet olayları, sadece asayiş boyutuyla değil, aynı zamanda toplumsal yapımızın, dijitalleşmenin ve değerler eğitiminin kesişim noktasında derin bir krizi işaret etmektedir.

İki farklı okulda meydana gelen bu saldırılar, sadece birer "vakıa" değil, modern toplumun genç zihinleri nasıl bir çıkmaza sürüklediğinin acı bir tezahürüdür. Bu kriz, dijital dünyanın sanal gerçekliği ile gerçek dünyanın manevi boşluğu arasında sıkışıp kalmış bir gençlik profilini önümüze sermektedir.

Dijital Şiddetin Cazibesi: Sanal Oyunlar ve Yitirilen Empati

Gençleri şiddete iten en güçlü araçlardan biri, kontrolsüz ve denetimsiz dijital oyun dünyasıdır. Bugün birçok popüler oyun, şiddeti bir "problem çözme yöntemi" olarak sunmakta, ödüllendirmektedir.

- Duyarsızlaşma: Sürekli sanal şiddete maruz kalan bir genç, gerçek hayattaki acı ve ıstırapın ağırlığını kavrayamaz hale gelmektedir. Oyunlardaki "yeniden doğma" (respawn) mekanizması, yaşamın kutsallığına dair algıyı köreltmektedir.
- İzolasyon: Oyunlar, gençleri gerçek sosyal çevrelerinden koparıp sanal kimliklere hapsedmektedir. Bu izolasyon, gencin içine düştüğü öfke ve hayal kırıklıklarını paylaşabileceği sağlıklı bir zemini yok etmekte, onu kendi içine kapalı bir şiddet sarmalına itmektedir.

Sekülerleşme ve Manevi Boşluk :

- Modern seküler ve laik aile yapısının bugün geldiği noktada, bireysel özgürlükler çoğu zaman "sınırları belirsiz bir başıboşluğa" evrilmiştir. Aile, çocuğuna kariyer odaklı bir gelecek planı çizerken, onun ruhsal ve manevi inşasını ihmal edebilmektedir. Sekülerleşme süreci, ahlaki değerlerin "geleneksel" ya da "gerekli" birer rehber olmaktan çıkıp, sadece bireyin keyfiyetine bırakıldığı bir ortam oluşturmuştur.
- Ancak gerçek şu ki, insan sadece biyolojik ve sosyal bir varlık değildir; insanın bir "anlam" arayışı vardır. Allah inancı ve ahlaki erdemler, bir gence sadece dünyevi bir kural seti sunmaz; ona varoluşsal bir sorumluluk ve tüm canlılara karşı "ilahi bir mesuliyet" bilinci aşılar. Manevi eğitimin eksikliği, gencin kendisini evrende "sahipsiz" hissetmesine, bu sahipsizlik duygusunun yarattığı boşluğu ise öfke, şiddet veya aşırılıklarla doldurmaya çalışmasına neden olmaktadır.

Çözüm Yolunda Bütüncül Bir Yaklaşım :

- Bu krizden çıkış ne sadece dijital yasaklar ne de sadece teorik bir eğitimle mümkündür.

Aile İçin Görevler:

- Dijital Okuryazarlık ve Denetim: Aileler, çocuklarının oynadığı oyunların içeriğine dair "aktif bir izleyici" olmalı, ekran süresini disipline etmelidir.
- Manevi Köprü Kurmak: Çocukla kurulan iletişim, sadece okul notları üzerinden değil, ahlaki meseleler, yardımlaşma ve şefkat gibi manevi temalar üzerinden geliştirilmelidir. Allah bilincinin bir "korku" aracı olarak değil, bir "sevgi, adalet ve sorumluluk" zemini olarak çocuklara anlatılması, onların içsel disiplin kazanmalarını sağlayacaktır.

Okul İçin Görevler:

- Değerler Eğitimi: Okullar, akademik başarının ötesine geçerek öğrencilere erdemli bir birey olmanın, başkasına zarar vermemenin ve toplumsal huzurun temel ilkelerini müfredatın merkezine almalıdır.
- Psikolojik Destek ve Rehberlik: Öğrencilerin ruhsal değişimlerini erkenden fark edebilecek, onları dinleyebilecek ve çözüm odaklı yönlendirme yapabilecek güçlü bir rehberlik sistemi hayati önem taşımaktadır.

Sonuç :

Okullardaki bu şiddet olayları, toplumun bir "yardım çılgılığıdır". Modern dünyanın sunduğu teknolojik imkanlar, eğer manevi bir zeminle desteklenmezse, gençliği inşa etmek yerine yıkıma sürükleyebilir. Ahlaki erdemlerin, sevginin ve sorumluluğun, ancak Allah inancıyla güçlendirilmiş bir hayat felsefesiyle yerleşebileceği gerçeğini kabul etmeliyiz. Gençlerimize "neyi yapmamaları gerektiğini" söylemekten ziyade, "neden erdemli olmaları gerektiğini" anlatan bir medeniyet tasavvurunu onlara sunmak zorundayız.

ACIYI DAYANIŞMAYLA, GELECEĞİ SORUMLULUKLA İNŞA ETMEK

ALİ DAYIOĞLU
ÖZKURBİR BŞK YRD - EĞİTİM YÖNETİCİSİ

Öğretmene verilen değer, geleceğe verilen değerdir.

Güçlü öğretmen, güvenli gelecek demektir.

Eğitimin kalbi öğretmendir; toplumun temeli ise okul.

Okulu korumak, öğretmeni güçlendirmekle başlar.

Son günlerde okullarımızda yaşanan ve yüreğimizi derinden yaralayan hadiseler, eğitim camiası olarak hepimizi derin bir üzüntüye sevk etmiştir. Bu elim olaylarda hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralananlara acil şifalar diliyorum. Milletçe yaşadığımız bu acı, sadece bir güvenlik meselesi değil; aynı zamanda eğitim anlayışımızı, değerlerimizi ve önceliklerimizi yeniden gözden geçirmemiz gerektiğini hatırlatan güçlü bir uyarıdır.

Eğitim, bir binadan, bir müfredattan ya da bir sistemden ibaret değildir. Eğitimin özü insandır ve bu özün merkezinde öğretmen yer alır. Bir toplumun geleceği, sınıfın içinde sessizce ama derin izler bırakan öğretmenin kalbinde ve zihninde şekillenir. Öğretmen; yalnızca bilgi aktaran değil, aynı zamanda değer kazandıran, yön veren ve gerektiğinde bir öğrencinin hayatını değiştirebilecek güce sahip olan en temel unsurdur.

Bugün yaşanan sorunların önemli bir kısmı, öğretmenin toplum içindeki yerinin ve itibarının zedelenmesiyle de yakından ilişkilidir. Oysa öğretmenin saygınlığının zayıfladığı bir yerde, disiplinin, aidiyetin ve sağlıklı iletişimin güçlü kalması beklenemez. Öğretmen; korkulan değil saygı duyulan, uzak durulan değil rehberliği aranan bir figür olmalıdır. Bu noktada hem öğrencilerimize hem velilerimize hem de tüm topluma önemli sorumluluklar düşmektedir.

Öğretmenin güçlendirilmesi, yalnızca maaş ya da özlük haklarıyla sınırlı bir mesele değildir. Aynı zamanda mesleki gelişim, psikolojik destek, okul içindeki karar süreçlerine katılım ve en önemlisi toplumsal itibarın yeniden inşası gerekmektedir. Çünkü güçlü öğretmen, güçlü okul demektir; güçlü okul ise güvenli ve sağlıklı bir gelecek demektir.

Öte yandan, yaşanan üzücü olayları yalnızca okul sınırları içerisinde değerlendirmek eksik bir yaklaşım olacaktır. Çocuklarımız; ailede başlayan, dijital dünyada şekillenen ve sosyal çevrede pekişen çok katmanlı bir etki alanı içinde büyümektedir. Şiddetin sıradanlaştığı, empati duygusunun zayıfladığı ve bireyselliğin aşırı öne çıktığı bir ortamda, okulun tek başına tüm sorunları çözmesi beklenemez. Bu nedenle eğitim, bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır.

Bu noktada okul ikliminin yeniden inşası büyük önem taşımaktadır. Okullarımız, öğrencilerin kendilerini güvende hissettikleri, değer gördükleri ve anlaşılabilir alanlar olmalıdır. Öğretmen-öğrenci ilişkisi, otorite ile şefkati dengede tutan bir anlayışla yeniden güçlendirilmelidir. Rehberlik hizmetleri daha etkin hale getirilmeli, öğrencilerin duygusal ve sosyal gelişimleri yakından takip edilmelidir.

Aile-okul iş birliği ise bu sürecin vazgeçilmez bir diğer boyutudur. Bugün yaşanan pek çok sorunun temelinde, bu iki yapı arasındaki kopukluk yer almaktadır. Oysa çocuk, çelişkili mesajlar arasında değil; ortak bir değer zemini üzerinde büyümelidir. Velilerimizin sürece daha aktif katılımını sağlayacak modeller geliştirmek, iletişim kanallarını güçlendirmek ve ortak sorumluluk bilincini yaygınlaştırmak zorundayız.

Dijital dünyanın etkisi de göz ardı edilemez bir gerçekliktir. Şiddeti normalleştiren içerikler, çocuklarımızın algı dünyasını derinden etkilemektedir. Bu nedenle medya okuryazarlığı, dijital farkındalık ve eleştirel düşünme becerilerinin eğitim sistemimizin ayrılmaz bir parçası haline getirilmesi gerekmektedir.

Tüm bu alanlarda Milli Eğitim Bakanlığımızın son dönemde attığı adımları dikkatle takip ediyor ve kıymetli buluyoruz. Özellikle oku güvenliği, rehberlik hizmetlerinin güçlendirilmesi ve değerler eğitiminin yeniden merkeze alınmasına yönelik çalışmalar, doğru bir istikamete işaret etmektedir. Sayın Bakanın eğitimi sadece akademik başarı ekseninde değil, insan yetiştirme sorumluluğu çerçevesinde ele alan yaklaşımını destekliyoruz; bu zorlu süreçte kendisinin yanında olduğumuzu ifade etmek istiyoruz.

Eğitim gibi büyük ve hassas bir alanda, sorunların çözümü ancak ortak akıl ve güçlü bir iş birliği ile mümkündür. Bu noktada eleştirinin yapıcı olması, çözüm üretme sorumluluğu ile birlikte sunulması büyük önem taşımaktadır. Milli Eğitim Bakanlığımızın bu süreçte yalnız bırakılmaması, aksine tüm paydaşlar tarafından desteklenmesi gerektiğine inanıyoruz.

Özel okullar derneği olarak bizler de sorumluluğumuzun bilinciyle hareket ediyoruz. Sahadaki tecrübemizi, iyi uygulama örneklerimizi ve çözüm önerilerimizi paylaşarak bu sürece katkı sunmaya devam edeceğiz. Çünkü biliyoruz ki eğitim, rekabet değil iş birliği ile güçlenir.

Yaşadığımız acılar, bizleri umutsuzluğa değil; daha güçlü bir sorumluluk duygusuna yöneltmelidir. Her kriz, aynı zamanda bir yeniden inşa fırsatıdır. Eğer öğretmenimizi merkeze alan, değerlerimizi güçlendiren ve tüm paydaşları sürece dahil eden bir yaklaşım sergileyebilirsek, bu zor günleri eğitim sistemimiz adına bir dönüm noktasına çevirebiliriz.

Unutulmamalıdır ki, bir ülkenin geleceği sınıflarda yazılır. O sınıfların gerçek mimarı ise öğretmendir. Öğretmenine sahip çıkan bir toplum, geleceğine sahip çıkmış demektir. Bugün bu bilinçle hareket edersek, yarın çok daha güvenli, çok daha güçlü ve çok daha umut dolu bir eğitim iklimini hep birlikte inşa edebiliriz.

MEKTEP'İN İHYASI: MÜFREDATTAN KALBE GİDEN YOLU YENİDEN İNŞA ETMEK

DOÇ. DR. ERDAL KILIÇ
İMÜ STMF TÜRK MÜSİKİSİ

**Bilgi akıllı büyütür, erdem
insanı yüceltir.**

**Eğitim zihinle başlar,
şahsiyetle tamamlanır.**

**Öğretim meslek
kazandırır, eğitim insan
kazandırır.**

**Gelecek, bilgili olduğu
kadar vicdanlı
nesillerindir.**

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına adım attığımız bu kritik eşikte, eğitim sistemimizin en kadim tartışması olan "eğitim mi, öğretim mi?" suali, ne yazık ki son haftalarda okullarımızın bahçelerine kadar sızan şiddet ve tahammülsüzlük vakalarıyla yeniden ve can yakıcı bir şekilde gündemimize oturdu.

Eğitim camiasının kıymetli paydaşları ve MEKTEP dergisinin değerli okurları;

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun bize yüklediği misyon; sadece bilgili değil, "bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden gelişmiş" fertler yetiştirmektir. Ancak bugün aynaya baktığımızda, öğretim (instruction) kısmında dijitalleşen dünyaya uyum sağlarken, eğitim (education/tâlim-terbiye) kısmında derin bir boşlukla karşı karşıya olduğumuzu görmezden gelemeyiz.

Biz Neyi İhmal Ettik?

Son dönemde yaşanan müessif hadiseler, birer asayiş sorunu olmanın ötesinde, pedagojik bir imdat çığılığıdır. Peki, biz neyi ihmal ettik de okul iklimi bu denli yaralandı?

Birincisi, "bilgi" ile "hikmet" arasındaki bağı kopardık. Öğrencilerimize matematik formüllerini, kimyasal elementleri ya da tarihsel kronolojiyi kusursuz bir şekilde ezberletirken; bu bilginin insan ruhunu nasıl incelteceğini, başkasının hukukuna saygı duymanın bir medeniyet borcu olduğunu anlatmakta zayıf kaldık. Başarıyı sadece sınav kâğıtlarındaki net sayısına indirgediğimiz an, ahlâkı bir "seçmeli ders" parantezine hapsetmiş olduk.

İkincisi, okulu sadece bir "istihdam hazırlık merkezi" olarak konumlandırdık. Ekonomik sistemin gerektirdiği teknik becerileri merkeze alırken, insanı insan yapan duygu regülasyonu, empati ve çatışma çözme becerilerini "yumuşak beceriler" diyerek ikincilleştirdik. Oysa bir gencin türev çözebilmesi kadar, öfkesini yönetebilmesi de bir eğitim başarısıdır.

Üçüncüsü ve belki de en önemlisi, aile-okul-toplum üçgenindeki manevi bağı zayıflattık. Eğitimin, dört duvar arasında biten bir süreç olmadığını unuttuk. Dolayısıyla toplumun genelindeki dilin sertleşmesi, dijital mecralardaki kontrolsüz şiddet içeriği ve ailenin eğitimi sadece okula devreden tutumu, öğretmenlerimizi sınıfta yalnız bıraktı.

Çözüm: Değerler Eğitiminden "Eylemde Değerlere"

MEB müfredatlarında "Değerler Eğitimi" başlığı altında çok kıymetli çalışmalar yapılsa da, artık teoriden pratiğe, yani "kâğıttan kalbe" geçme vaktidir. İşte önümüzdeki dönemin yol haritası olması gereken temel yapı taşları:

- **Karakter ve Şahsiyet Eğitiminin Merkeze Alınması:** Eğitim programlarımız, akademik başarı ile karakter gelişimini bir bütün olarak ele almalıdır. Bir öğrencinin toplumsal yardım projelerinde gösterdiği performans, en az fizik dersindeki başarısı kadar takdir görmeli ve teşvik edilmelidir. "İyi insan" olmak, okulun örtük değil, açık ve en temel müfredatı olmalıdır.
- **Okul İkliminin Rehabilite Edilmesi:** Okullar sadece ders anlatılan binalar değil, birer "yaşam alanı"dır. Sanatın iyileştirici gücü ve sporun disipline edici doğası, müfredatın kenar süsü olmaktan çıkarılmalıdır.

Estetik duygusu gelişmiş, bir enstrümanla hemhal olmuş ya da takım sporunun getirdiği "birlikte başarma" kültürünü tatmış bir gencin şiddete yönelme ihtimali istatistiksel olarak çok daha düşüktür.

- **Dijital Okuryazarlık ve Etik:** Gençlerimizin vaktinin büyük kısmını geçirdiği dijital dünya, denetimsiz bir siber ormana dönüşmüş durumda. Milli Eğitim politikasında dijital okuryazarlık, sadece bir teknik beceri olarak değil, bir "dijital ahlâk" eğitimi olarak kurgulanmalıdır. Ekran başında anonimliğin verdiği cüretle başkasına zarar vermenin, fiziksel şiddetten farkı olmadığı bilinci aşılmalıdır.
- **Öğretmenlik Mesleğinin İtibarı ve Psikolojik Destek:** Öğretmen, sadece bilgi aktaran bir teknisyen değil, bir "rol model"dir. Yaşanan şiddet olaylarında en büyük yarayı alan meslektaşlarımızın hem hukukî hakları korunmalı hem de okul içi rehberlik servisleri, sadece öğrenciye değil, öğretmen ve veliye de odaklanan bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Netice: Mektep, Yeniden Şifa Kapısı Olmalı

Cumhuriyetimizin kurucu ideali olan "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" nesiller, ancak vicdanın sesini eğitimin merkezine koyarak yetiştirilebilir. Bizler; Yunus Emre'nin nezaketini, Mevlana'nın hoşgörüsünü ve Cumhuriyet'in modern rasyonalizmini aynı potada eritmek zorundayız.

Okul, sadece öğretim yapılan bir yer değil; şahsiyetin inşa edildiği, ruhun rafine edildiği bir "mektepe" olmalıdır. Son haftalarda yaşadığımız acı tecrübeler, bize eğitimin ertelenemez bir güvenlik ve beka meselesi olduğunu hatırlatmıştır. Eğer bugün sınıfın kapısını sevgiyle, saygıyla ve adaletle açmazsak; yarın o kapının dışındaki dünyada huzuru bulmamız mümkün olmayacaktır.

Gelin, eğitimi sadece bir "bilgi yükleme" süreci olarak görmekten vazgeçelim. Evlatlarımızın zihinlerini modern bilgilerle donatırken, kalplerini de merhametle mühürleyelim. Unutmayalım ki; ahlaktan yoksun bir zekâ, toplum için sadece "yüksek nitelikli bir tehdit" üretir. Bizim ihtiyacımız olan, bilgisiyle dünyayı, ahlâkıyla insanlığı güzelleştirecek bir gençliktir. Bu inançla, tüm eğitim camiasını "yeniden insan, yeniden erdem" demeye davet ediyorum.

DÜN DUYDUK, BUGÜN DUYDUK... YARIN DUYMAMAK İÇİN

ESRA TUNÇ SAMSA
EĞİTİM YÖNETİCİSİ, YAZAR

**Ekranı değil, değeri
yöneten nesil geleceği
değiştirir.**

**Çocuk ne görürse onu
öğrenir; biz neyi
gösteriyoruz?**

**Şiddeti yasaklamak
değil, anlamını
dönüştürmek gerekir.**

**Değerle büyüyen çocuk,
şiddete yer bırakmaz.**

Siverek'te ve Kahramanmaraş'ta yaşananlar, şiddetin artık istisna değil, tekrar eden bir uyarı olduğunu gösteriyor. Bu tabloyu yalnızca kınamak yetmez; anlamak ve dönüştürmek zorundayız.

Şiddet, anlık bir patlama değil; öğrenilmiş bir dildir. Gelişim Psikolojisi ve Sosyal Öğrenme Kuramı bize, çocuğun gördüğünü modellediğini söyler. Evde kurulan iletişim, okulda yaşanan akran ilişkileri, ekranlardan taşan içerikler ve toplumsal söylem; hepsi bu dilin harflerini tek tek yazar. Bugün anaokuluna kadar inen akran zorbalığı, bu dilin ne kadar erken öğrenildiğinin acı bir göstergesidir. Tam da bu nedenle, yalnızca davranışı değil; o davranışı şekillendiren değerler zeminini inşa etmek zorundayız. Saygı, empati, adalet ve merhamet gibi değerler, çocuğun karşılaştığı her ortamda tutarlı biçimde yaşatılmadıkça, şiddetin dili kolayca yer bulur.

Bir öz eleştiri yapmak zorundayız. Çocukların akademik performansını titizlikle takip ederken, duygusal dünyalarını çoğu zaman ikinci plana atıyoruz. "Başarılı" ama öfkesini yönetemeyen, "uyumlu" ama görülmeyen çocuklar yetiştirebiliyoruz. Oysa bastırılan her duygu, uygun bir kanal bulduğunda davranışa dönüşür; çoğu zaman da en görünür ve en yıkıcı biçimiyle: şiddet olarak. Belki de burada en büyük eksikliğimiz, çocuklara yalnızca bilgi değil, değerlerle düşünmeyi ve hissetmeyi yeterince kazandıramamaktır.

Ekran meselesi ise bu tablonun hızlandırıcısıdır. Ailece izlenen dizilerde şiddetin dramatize edilmesi, dijital oyunlarda ödülün yok ederek kazanılması, çocuk zihninde şiddeti sıradanlaştırır. Yasaklamak tek başına çözüm değildir; birlikte izlemek, konuşmak, alternatifler üretmek gerekir. "Sence başka nasıl olabilirdi?" sorusu, çocuğun iç dünyasında yeni kapılar açar. Bu noktada dijital okuryazarlık ve değer temelli rehberlik birlikte yürümelidir; çocuk yalnızca izlediğini anlamamalı, aynı zamanda onu hangi değer süzgecinden geçireceğini de öğrenmelidir.

Peki, bize ne düşer?

Öncelikle ailelere...

Ekranı tamamen yasaklamak yerine, birlikte izlemek ve üzerine konuşmak gerekir. "Bu sahnede ne oldu?", "Sence başka nasıl davranılabılırdi?" gibi sorular, çocuğun eleştirel düşünmesini sağlar. Dijital oyunlar seçilirken yaş uygunluğu kadar içerik analizi de yapılmalıdır. Ancak burada bir adım daha ileri gitmek zorundayız: dijital okuryazarlık. Çocuklara yalnızca ne izlediklerini değil, nasıl izlediklerini de öğretmeliyiz. Kurgu ile gerçeği ayırt etmek, şiddetin sonuçlarını sorgulamak ve ekrandaki davranışların gerçek hayatta karşılığı olmadığını fark etmek, korunmanın en güçlü yollarındandır.

Öte yandan oyun grupları ve akran etkileşimleri dikkatle gözlemlenmelidir. Serbest oyun, çocuğun kendini ifade ettiği en doğal alandır; ancak dışlayıcı, baskın ya da zarar verici davranışlar erken fark edilmezse kalıcı hale gelebilir. Aileler, çocukların oyun dilini anlamalı ve gerektiğinde rehberlik etmelidir.

Ancak en önemlisi, çocukların duygu düzenleme becerilerini desteklemektir. Öfke bir duygudur; bastırılmamalı, ama yönetilmelidir. Bunun yolu da model olmaktan geçer. Ve tüm bunların merkezinde, değerlerle yaşayan bir nesil yetiştirme sorumluluğu vardır.

Eğitim kurumlarına...

Okullar yalnızca akademik bilgi aktaran yerler değil, aynı zamanda sosyal-duygusal öğrenmenin merkezleridir. Rehberlik birimlerinin güçlendirilmesi, öğretmenlerin

akran zorbalığını erken fark edebilmesi için hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi kritik önemdedir. "Disiplin" kavramı, cezadan çok onarıcı yaklaşımlarla yeniden tanımlanmalıdır. Bununla birlikte okullarda dijital okuryazarlık eğitimi sistemli bir şekilde ele alınmalı; öğrenciler ekranla kurdukları ilişkiyi sorgulayabilen bireyler olarak yetiştirilmelidir. Ayrıca yapılandırılmış oyun temelli etkinlikler ve grup çalışmaları, çocukların sağlıklı sosyal beceriler geliştirmesi için güçlü bir fırsattır.

En önemlisi ise eğitim ortamlarının yalnızca bilgi değil, değer üreten ve değer yaşatan alanlar haline gelmesidir.

Eğitim derneklerine ve sivil topluma...

Burada en güçlü etki alanlarından biri sizlersiniz. Medyada şiddetin sıradanlaştırılmasına karşı güçlü bir dil geliştirmek, yapımcıları ve içerik üreticilerini sorumlu yayıncılığa davet etmek, kamu spotları ve farkındalık kampanyaları düzenlemek artık bir tercih değil, zorunluluktur. Çocuk dostu içeriklerin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması, uzun vadeli bir toplumsal yatırım olacaktır.

Ayrıca ailelere yönelik dijital farkındalık eğitimleri, oyun kültürü rehberliği ve değerler eğitimi programları sunmak, bu mücadelenin önemli bir parçasıdır. Ve hepimize...

Şiddeti yalnızca "haber değeri" taşıyan olaylarda konuşup sonra unutmak yerine, gündelik hayatın içinde sorgulamalıyız. Kullandığımız dilde, yaptığımız şakalarda, verdiğimiz tepkilerde... Çünkü çocuklar en çok burada öğrenir: Bizim sıradan sandığımız anlarda.

Unutmamalıyız ki hiçbir çocuk doğuştan şiddet eğilimli değildir. Şiddet, öğrenilen bir davranıştır; dolayısıyla yeniden öğrenilebilir, dönüştürülebilir. Bunun için ise bireysel farkındalıkla başlayan, kurumsal politikalarla güçlenen ve toplumsal bir bilinçle sürdürülen çok katmanlı bir çabaya ihtiyaç vardır.

Belki de asıl soru şudur:

Bir sonraki haberi izlediğimizde yine üzülme mi istiyoruz, yoksa bugünden başlayarak değerlerle büyüyen bir nesil inşa ederek bu hikâyeyi değiştirmek mi?

FITRATA UYGUN AHLAKİ DUYGULAR VE DEĞERLER İLE İRRADE EĞİTİMİ (FUAD İLE İRRADE EĞİTİMİ) PROGRAMI

RAMAZAN AKSOY
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

**İnsanı anlamadan
eğitim, yönünü bulamaz.**

**En büyük eğitim, insanı
tanımaktır.**

**Fıtrata uygun eğitim,
kalıcı dönüşüm üretir.**

**İrade eğitimi olmayan
nesil, yönsüz kalır.**

**Ahlak bilgiyle değil,
alışkanlıkla yaşanır.**

Çocuğun okuldaki başarısı, daha okula gitmeden/başlamadan önceki yıllarda oluşmuş duygusal özelliklerine dayanır. Anne-babalar çocuklarının hayatta başarılı olmalarına yardım edebilmek için, anne-baba olarak kendi davranışlarının çocukta güven, merak, ilgi oluşturmalarının çocukta öğrenme zevkinin oluşmasındaki etkisinin farkında olmaları gerekir. Çocuğun sosyalleşirken kendinden emin olması ve ilgi gösterirken kendisinden nasıl bir davranış beklendiğini bilmesi önemlidir. Yanlış davranma dürtüsüne nasıl hâkim olacağını bilmesinin yanında, diğer çocuklarla hem iyi geçinmesini hem de ihtiyaçlarını ifade edebilmesini gerektirir.

Hayatın ilk 4 yılının temel duygusal dersini özetleyen bir raporda belirtildiği gibi, bu dönemde yaşananların etkisi ve sonuçları çok büyüktür. Dikkatini toplayamayan, insanlara güvenmek yerine onlara kuşkuyla bakan, iyimser olmak yerine kötümser olan ya da öfkeli olmak yerine yıkıcı kaygılar içinde boğulan, korktuğu hayallere/sanallara saplanıp kalan ve kuruntulara/takıntılara kapılıp kendini mutsuz hisseden bir çocuk, içinde yaşadığı dünyanın sunduğu imkanlara sahip olmak ve onları doğru kullanmak açısından fırsatları çok az kullanabilmektedir.

Emek maliyetini “aşağı çekerek” aileye baskı yapıp ona ekonomik zorluklar yaşatan “rekabet” ortamının şartları, günümüzde tüm toplumlarda ve özellikle ekonomik/mali açıdan sıkışık ailelerde hem annenin hem de babanın uzun saatler çalışmak zorunda kalmasından dolayı çocuklar kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kalıyor. Çocukların şimdiye kadar hiç görülmedik oranda anne-baba ilgisinden “yoksulluk/yoksunluk” içinde büyüdüğü, “tek ebeveynli ailelerin” giderek olağanlaştığı, bebek ve çocuğun çok yeterli ve uygun olmayan “yuvalara/bakım evlerine” ya da komşuya, akrabaya bırakılmak zorunda kaldığı dönemde yaşanıyor ve bütün bunlar iyi niyetli ve bilinçli anne-babalar açısından bile anne-babayla çocuk arasında duygusal yeterliliği oluşturacak etkileşimin azalması anlamına geliyor.

Aileler artık çocuklarının hayata sağlam bir şekilde hazırlanmasında yeterince etkili olamıyor ve böyle bir durumda ne yapılması gerektiği de pek bilinmiyor. Duygusal ya da sosyal yetersizliklerin, zayıflıkların daha ciddi sorunlara zemin hazırladığı bu durumda, ailelere ve çocuklara yönelik doğru hedefe yöneltilmiş düzeltici ya da önleyici yöntem ve araçların daha fazla olmasının yanında, doğru yolda düzgün gitmeyi destekleyecek, “yoldan çıkmayı” engelleyecek çözümler/çareler geliştirilmelidir.

Kargaşanın hakim olduğu birçok sorunu olan ailede ya da yoksulluk ve yoksunluğun acımasız şartlarının, sıkıntılarının görüldüğü bir mahallede ya da birçok sıkıntının, zorbalığın akranlar arasında bile çokça şahit olunduğu sokaklarda yaşamak ve buna benzeyen okullarda eğitim almak durumunda kalıyor öğrenciler. Bu ortamlarda yaşayan/büyüyen öğrencilerin duygusal bakımdan “örselenmelerinden” kaynaklanan duygusal ve sosyal-zaaflara/zayıflıklara/eksikliklere çok sık

rastlanırken, bunların sonucunda oluşan davranışsal bozulmalardan kaynaklanan sorunlar, onların ergenlik dönemlerinde daha da artıyor. Bunlarla birlikte yoksulluk ve yoksunluk içinde olan ailelerde, aile yaşamının sıcaklığını yeterince hissedemeyen öğrenciler depresyon, bağırma, vurma, öfke krizleri, şiddet, zorbalık, taciz, fiziksel tehditler vb. “sert cezalandırma yöntemleri” ile de daha çok karşılaşılıyor bağlı olarak.

Okullarda akademik ders programları dışında kalan ders aralarında (teneffüste), kantin ve yemekhanede geçen sürelerde, hatta okula gidiş ve okuldan dönüş sırasında geçen zamanın değerlendirilmesi de en az akademik dersler kadar önemlidir. Özellikle son yıllarda okullardaki şiddet, zorbalık, her türlü bağımlılık sorunlarının artması, bu sorunların önüne geçmek için okullarda alternatif olabilecek farklı “eğitim programlarının” da gündeme gelmesini zorunlu kılmaktadır. Son yıllarda okul çağı çocuklarının ve yetişkin öğrencilerin okul içinde ve dışında karşılaştıkları ve karşılaşmaları olası sorunların ve kargaşanın ülke genelinde uygulanan istatistikleri yayınladığında, sorunların katlanarak arttığına görülmesi anne-babaların yanında ülke yöneticilerini ve halkı da kaygılandırmaktadır. Geleceğe dair umut kırıcı bu durumun önüne geçilmediği takdirde, bugünün çocuklarının gelecekte de verimli ve istikrarlı bir yaşantı/hayat sürdürmelerinin ihtimali hızla azalmaktadır.

Diğerleriyle, başkalarıyla, arkadaşlarıyla hatta kardeşleriyle ve anne-babalarıyla iyi geçinmeyi, anlaşmazlıkları barışçıl yöntemlerle “çözüm üreterek” halletmeyi çocukluk dönemlerinde, okul çağında, okullarda öğrenme imkanı bulamayanların içinde bulunduğu “duygusal cehaletin” bedeli tüm ülke, toplum ve insanlık için telafi edilemeyerek riskler oluşturmaktadır. Bu

zaman dilimleri boyunca gerçekleşen kötüleşme sicillerin oranları orta sınıf ya da zengin ailelerin çocuklarından daha kötü değil. Bu sorunlar her türlü etnik, ırk, din ve gelir grubunda ortaya çıkmakta ve hepsi de “duygusal beceri” sicilinde aynı “düzenli düşüşü” göstermektedir.

Faydalı destek sistemlerinin olmadığı durumlarda dış kaynaklı stresler güçlü aileleri bile parçalayacak kadar büyümüştür. Eğitimi ve geliri iyi olan aileler de dahil ailelerin tamamında günlük hayatın telaşı, istikrarsızlığı, tutarsızlığı toplumun tüm katmanlarına yayılmış durumdadır. Bu durumda tehlikede olan aslında sonraki “kuşakların” tamamı. Milyonlarca çocuk ve ailesi “duygusal yeterlilikten” ve “ahlaki oluşturan maneviyattan” uzaklaşmış, güçlü irade ve sağlam bir kişilikten yoksunlukta hiç olmadığı kadar tehlikeli bir duruma düşmüştür.

Bütün bu “rasyonelliğe/gerçekliğe/hakikate” rağmen güçlü iradenin ve duygusal yeterliliğin aile saadetine etkisinin ekonomik şartların etkisinin üstünde ve ötesinde bir “rolü” her zaman olmuştur. Bir çocuğun/gencin/öğrencinin bu zorluklar karşısında ne derece “çökeceğini” ya da bu zorluklara karşı özünde olanlarla ne kadar “direnc gösterceğini” belirleyecek olan da yine iradesinin güçlülüğü ve duygusal yeterliliği olacaktır. Yıpratıcı zorluklara dayanabilenler de her zaman “temel duygusal becerilere” sahip olanlar ile iradesi güçlü olanlar olacaktır. Bu “dayanıklılar”; yumuşak başlı, iyimser, sabırlı, dirençli, özgüvenli, girişken vb. erdemlere sahip olanlardır ve bunların yoksulluk ve yoksunluğun getireceği “başarısızlığın” etkisinden kolayca kurtulabilme yeteneği daha çok gelişmiştir.

Çocukların birçoğu bu nitelikleri/özellikleri daha kazanmadan o zorluklarla/sorunlarla

karşılaşma durumunda olsalar da bu “becerilerin” çoğunun “doğuştan/yaratılıştan” fitri olarak geldiği ve bunların “genetik mirasta” da yer alabildiği biliniyor. Yine biliniyor ki, insan mizacının özelliklerinin bile “iyileştirilebilir” bir müdahale yolu var ve bu sorunları üreten yoksunluğun, yoksulluğun ve diğer sosyal şartların etkisini hafifletmeye yönelik siyasal ve ekonomik önlemler alınabilir yönetimlerce. Yaratıcının verdiği, vermeye devam ettiği destekler ve lütfedeceği yardımlar var. İstemek, istemeyi bilmek, dua etmek, okumak, çalışmak gerekiyor.

Bunların dışında kendilerini zayıf düşüren zorluklar ile başa çıkmaları için öğrencilere destek olacak başka birçok imkan da sunulabilir. Duygusal bozuklukların oluşturacağı muhtemel psikiyatrik sorunların önüne geçilmesi ya da bunların tedavi edilmesine hayatlarının erken dönemlerinde başlanması, daha önce başlamışsa destek verilmesi gerekiyor ki, etkisine girebilecekleri, girdikleri sorunlardan kurtulma çareleri erkenden bulunabilsin. Sorunlarını “uyuşturucu” ve “şiddete” başvurarak örtmeye çabalayanlara, unutmaya ve unutturmaya çalışanlara “palyatif tedbirler” içeren Eğitici Programların da pek bir yararı görülmemektedir. En etkili ve köklü çare “koruyucu hekimlik” önlemlerinin önünü açmaktan geliyor gibi.

Başta cinsel taciz olmak üzere birçok sorunla karşılaşmanın ve bunlara karşı koymanın sadece “bilgilendirmek, bilgi vermek” ile önüne geçilemeyeceği de bellidir. Bir yandan sorunlarla bağlantılı kapsamlı, duygusal ve sosyal yeterlilikleri de içeren eğitimler verilirken, bir yandan da erdemler ve ahlaki duygularla beraber, insana yaratılışında verilen, bahşedilen fitri özelliklerden sapmaya neden olacak “tuzaklara” karşı önlem alınması gerekiyor. Kötülüğün/şerrin “cisimleşmiş

karşılaşma durumunda olsalar da bu “becerilerin” çoğunun “doğuştan/yaratılıştan” fitri olarak geldiği ve bunların “genetik mirasta” da yer alabildiği biliniyor. Yine biliniyor ki, insan mizacının özelliklerinin bile “iyileştirilebilir” bir müdahale yolu var ve bu sorunları üreten yoksunluğun, yoksulluğun ve diğer sosyal şartların etkisini hafifletmeye yönelik siyasal ve ekonomik önlemler alınabilir yönetimlerce. Yaratıcının verdiği, vermeye devam ettiği destekler ve lütfedeceği yardımlar var. İstemek, istemeyi bilmek, dua etmek, okumak, çalışmak gerekiyor.

Bunların dışında kendilerini zayıf düşüren zorluklar ile başa çıkmaları için öğrencilere destek olacak başka birçok imkan da sunulabilir. Duygusal bozuklukların oluşturacağı muhtemel psikiyatrik sorunların önüne geçilmesi ya da bunların tedavi edilmesine hayatlarının erken dönemlerinde başlanması, daha önce başlamışsa destek verilmesi gerekiyor ki, etkisine girebilecekleri, girdikleri sorunlardan kurtulma çareleri erkenden bulunabilsin. Sorunlarını “uyuşturucu” ve “şiddete” başvurarak örtmeye çabalayanlara, unutmaya ve unutturmaya çalışanlara “palyatif tedbirler” içeren Eğitici Programların da pek bir yararı görülmemektedir. En etkili ve köklü çare “koruyucu hekimlik” önlemlerinin önünü açmaktan geliyor gibi.

Başta cinsel taciz olmak üzere birçok sorunla karşılaşmanın ve bunlara karşı koymanın sadece “bilgilendirmek, bilgi vermek” ile önüne geçilemeyeceği de bellidir. Bir yandan sorunlarla bağlantılı kapsamlı, duygusal ve sosyal yeterlilikleri de içeren eğitimler verilirken, bir yandan da erdemler ve ahlaki duygularla beraber, insana yaratılışında verilen, bahşedilen fitri özelliklerden sapmaya neden olacak “tuzaklara” karşı önlem alınması gerekiyor. Kötülüğün/şerrin “cisimleşmiş

sembölü” Şeytanın şaşırtmasının önüne geçebilecek, maddi ve manevi yardımları ve yardımcıları harekete geçirebilecek güçlü bir iradeye sahip olmalarını sağlayacak yollar bulunmalıdır. Bu yolların en etkilisinin de Yaratıcının yardımını istemek/dilemek ve O’nun da dilemesi için “çağırısı/daveti/duayı” yapmak ve her durumda kötülüklerin ve şerrin tuzaklarından O’na sığınmayı ihmal etmemek olduğu kanaatindeyim.

Böylesine kompleks/karmaşık bir yapısı olan insanın eğitimini tasarlamak da insanı oluşturan tüm unsurları dikkate almadan mümkün olmaz. Bir süreç olarak eğitimi tasarlarken zamana ve zemine bağlı olarak insanın kompleks/karmaşık yapısının istek ve ihtiyaçları değişebildiğinden, insanın her an bir halden/durumdan diğer bir hale/duruma geçebileceğini göz önünde bulundurmadan durağan bir sistem olarak insanın eğitimini tasarlamak yeterli olmayacaktır.

İnsanın zihninin yapıtaşlarını ve işlevlerini, tabiatını/doğasını, doğal eğilimlerini, “kalbini (eğilimlerini)”, fıtratını, yaratılış özelliklerini, doğarken sahip olduğu varoluşsal öncül bilgileri, mizaç özelliklerini, nörolojik ve genetik yapısını, aklını, gönlünü, vicdanını, benliğini/nefsini ve nefsinin yetilerini (aklını, arzularını, öfkelerini) ve bunların ne olduğunu ne işe yaradığını vb. birçok donanımını bilip tanımadan onun için bir eğitim tasarlamak, eğitilmesi için projeler geliştirmek, metotlar üretmek pek doğru olmadığı için eksik kalıyor.

İnsanın eğitimini doğru ve kapsamlı bir şekilde tasarlamak için önce “insan nedir? İnsanı hangi boyutlarıyla tanımalıyız? İnsan niçin vardır, neden ve nasıl yaratılmıştır?” sorularına doğru cevaplar bulmayı sağlayacak sahipsiz bilgilere ve “asrın idrakine” uygun bilime/ilme dayanılmalıdır. Bir yandan varoluşsal öncül bilgilerle, bilim insanlarının ürettiği bilgilerle

insanı tanımaya çalışırken, bir yandan da insanı en iyi tanıyan, ona doğru yolu gösteren Yaraticısının vahyettiği Kitabın ve ona her bakımdan örnek olan Peygamberlerin ve onların varisleri olan âlimlerin, bilgelerin ve ariflerin deneyimlerinden oluşan birikimden oluşan hikmetin aydınlığında bu sorulara doğru cevap bulunabilmesinin çok önemli olacağı kanaatindeyim.

Bilimin gelişmesi ile ürettiği yeni veriler hayatın güçlüklerini ne kadar kolaylaştırırsa kolaylaştırırsın, insan dünyaya ve çevresine ne kadar egemen olursa olsun, yapısal sorunlar bilimin aracılığı ile ne kadar çözülsün, bütünü bu ilerlemeye rağmen insan daha da belirsizleşmekte, "insan nedir?" sorusunun cevabı daha da karmaşık bir hal almaktadır. Oysa bu süreçte kazanılan farklı bakış açıları ve yeni yöntemler ile insanın gerçekliğinin/hakikatinin bilgisi artsa da bilinmeyen bilgi sayısı da artmaya devam ediyor.

Günümüz insanının sorunu da "kendini yeterince tanıyamamaktan", kim ya da ne olduğunu tam olarak bilememekten kaynaklanıyor gibi. İnsanın eğitimini tasarlamak için geliştirilen teoriler ile uygulamaya geçmek için sistemler oluşturulsa da bu sistemler soruların cevaplarını doğru olarak veremiyor. Sorunların çözümünü sağlıklı olarak ortaya konulamadığı gibi, soruların ve sorunların sayısını daha da artırıyor, iyice karmaşıktırıp içinden çıkılmaz bir duruma getiriyor. Eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara çözüm arayışları başlangıçta ilk heyecanla ortaya konulan görüşmelere, yapılan toplantılara, ümitli beklentilere örnek uygulamalara rağmen bunların da yeni ortaya çıkan sorunların çözümündeki yetersizlikleri görülerek sonu gelmeyen arayışların ardına tekrar düşüyor.

Bu karmaşanın nedeni ne ekonomik sıkıntılardan ne de sistem sorunundan; "İnsan nedir?", "Ben kimim ya da neyim?" vb. insanın niteliği ile ilgili soruların eksik cevaplanması, doğru cevaplanamaması ve sorunların tam manasıyla çözülememesinden kaynaklanıyor kanaatindeyim. Metot, teknik, sistem ya da finansal konulardaki gelişmelerin eksik, yanlış veya yetersizlik bir şekilde giderilse de ana sorun çözülmeyince diğer konulardaki sorunlar da bitmiyor.

Açık ve üzerinde ittifak edilmiş bir insan gerçekliğine/hakikatine ulaşamadığımızda eğitimi, ahlakı, değeri, erdemi, kültürü doğru bir biçimde ortaya koyamadığımız gibi çabalarımız, gayretimiz, emeğimiz, enerjimiz de boşa gidiyor.

Oysa insan sahip olduğu zihni, akli, idrakı, duyuları, duygulanmaları, yeti ve yetenekleriyle potansiyel olarak taşıdığı tüm özellikleri, nitelikleri, vasıfları ve iradesiyle sorunlarını çözüp doğru eğitim anlayışına ve uygulamalarına ulaşabilir. Çünkü insan, ilahi emaneti yüklenebilecek birçok lütufla desteklenmiş ve sorumluluk sahibi olmuştur.

Sonuç Olarak:

Fitrata Uygun Ahlakî Duygular ve Değerler ile İrade Eğitimi (FUAD ile İRADE EĞİTİMİ) Programı, kişinin iradesini güçlendiren, kişiliğini ve karakterini güzelleştiren, toplumun uyumunu ve kültürel sürekliliğini destekleyen bir süreç olarak projelendirildi. Fitrata uygun bir yaklaşım benimsendiğinde değerler ve erdemler yalnızca öğrenilen bilgiler değil, davranış ve tutuma dönüşen ahlakî duygulanmalar ile yaşanan bir hayat haline gelecektir. Bu nedenle aile, okul ve toplumun bütün kesimleri bu projede (FUAD ile İRADE EĞİTİMİ Programı) ortak sorumluluk üstlenerek hem bilişsel ve duyuşsal köklü bilgilerle hem de çağın ürettiği bilgilerle donanmış, duygu cahili olmayan dengeli, aydınlık bir gelecek için hazırlamalıdır kanaatindeyim.

SIRT DÖNÜLEN SADECE ÇOCUKLAR MI?

FATİH İŞGÖREN
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

Bu yılki 23 Nisan etkinliklerinde, küçük çocukların mehter takımıyla sahne aldığı bir program, ne yazık ki içeriğinden çok verilen tepkiyle gündeme gelmiştir. Bir kısım sözde siyasetçi ve yetişkinin sahnedeki çocuklara sırtını dönmesi, yalnızca bir protesto tavrı olarak değil; aynı zamanda daha derin bir zihniyetin yansıması olarak okunmuştur. Üstelik bu tavrın, çocukların psikolojik dünyasında oluşturabileceği etki neredeyse hiç hesaba katılmamıştır.

Oysa mesele yalnızca bir sahne gösterisi değildir. Bu toprakların tarihsel hafızasında karşılığı olan güçlü bir semboller dünyası vardır. Fetihden fethetmeye yürüyen bir medeniyetin kültürel terennümleri, Anadolu'nun varoluş hafızası ve İslamiyet ile yoğrulmuş Türk geleneklerinin taşıdığı anlam; bu tür sahnelerde yalnızca estetik bir unsur değil, aynı zamanda kimliksel bir devamlılık meselesidir. Bu çerçevede gösterilen tepki, bir gösteriye değil; bir hafıza alanına yönelmiş bir mesafe olarak da değerlendirilebilir.

Dikkat çekici olan ise bu tavrın gizlenmeden, çekinilmeden ve kamusal alanda açık biçimde sergilenmiş olmasıdır. Bu yönüyle bakıldığında, "başkaları ne der" kaygısından bağımsız bir duruş ortaya konulduğu

söylenbilir. Bu, kendi içinde bir tutarlılık ve kararlılık barındırmaktadır. Ancak bu tutarlılığın hangi değerler üzerinden kurulduğu ayrıca tartışmaya açıktır.

Tam da bu noktada, başta eğitim camiamız olmak üzere, toplumun kadim değerlerine medeniyet inşa etme davasını taşıyan dava ehlinin de bir muhasebe yapması gerekmektedir. Anadolu irfanı, tarihsel miras ve toplumsal hafıza gibi yüce kavramları sahiplenme iddiasında olmak; aynı açıklık ve kararlılıkla kendi duruşlarını ne ölçüde ortaya koyabildiği sorusunu da beraberinde getirmektedir. Zira mesele yalnızca fikir değil, o fikrin kamusal alandaki temsili ve sürekliliğidir.

Sonuç olarak bu olay, tekil bir tören tepkisinin ötesinde; değerler, kimlik ve hafıza arasındaki farklılığı görünür kılan bir örnek olarak okunmalıdır. Asıl belirleyici olan ise, kişinin doğru bildiğini zor şartlarda da ifade edebilmesi ve bunu tutarlı bir yaşam pratiğine dönüştürebilmesidir.

Özetle, yalnızca bu kadar organize ve gayretli olduğu bir ortamda, hak sahiplerinin gayreti, samimiyeti; yalnızca dur diyecek kadar kararlı, yoğun ve inançlı olmalıdır.

BÜTÜN ÖĞRENCİLER SINAV 'LGS!' İÇİN ÇIRPINIYOR! “UÇABİLEN BİR KUŞ, YÜZEBİLEN BİR BALIK, KOŞABİLEN BİR AT!”

EMİN KEVEN
EĞİTİMCİ & YAZAR

“Her çocuk aynı yarışın değil, kendi yolunun yolcusudur.”

“Eğitim, çocuğu kalıba sokmak değil; fıtratını ortaya çıkarmaktır.”

“Başarı, herkesi aynı yere değil; herkesi ait olduğu yere götürmektir.”

Hakiki eğitim; balığı ait olduğu suya, kartalı ait olduğu semaya kavuşturma sanatıdır.” Günümüzde eğitim öğretim süreçlerinin en yoğun gündem maddesi, okullarımızdan aile ortamına kadar her alana sirayet eden LGS odaklı sınav hazırlık sürecidir. Bu yaş grubunda öğrencisi olan velileri, eğitimcileri ve konunun bir şekilde içinde olanları ilgilendirdiği kadar elbette ki toplumu da ilgilendiriyor.

Bize göre böyle!

Farklı düşünenler de olabilir.

Kurumsal işleyiştten bireysel beklentilere kadar eğitimin tüm kademelerini etkisi altına alan bu yoğun sınav telaşı, eğitimin bir şekilde merkezine yerleşmiş durumdadır. Ancak bu sürecin akademik gerçekliklerle ne ölçüde örtüştüğü, üzerinde hassasiyetle durulması gereken temel bir meseledir.

Buraya çok fazla eğilen yok!

“Herkes en iyi sınav çalışmasını biz yapıyoruz!” düşüncesiyle sistemin, piyasanın götürdüğü noktaya doğru hızla ilerliyor.

Ancak bu bir ilerleme mi yoksa gerileme mi zaman gösterecek elbette!

Henüz on iki, on üç yaşındaki yavrularımızı, daha kendilerini tanımadan, kabiliyetlerinin farkına varmadan devasa bir yarışın içine itiyoruz. Yedinci sınıftan itibaren başlayan, sekizinci sınıfta ise nefes aldırılmayan bu yoğun tempo; sanki hayatın tek gayesi o sınavdan alınacak yüksek puanmış gibi bir algı oluşturuluyor.

Elbette ki önemli ancak kim için ve şartlar kime uygun?

Ancak durup düşünmek zorundayız. Mahallemizdeki ve yan sokağımızdaki şu okul, karşıdaki etüt merkezi veya falan dershane bu yarışa körüklüyor diye her okulun, her öğretmenin ve her öğrencinin bu yanlış akıntıya kapılması doğru mu? Gerekirse sistem olarak, Millî Eğitim Bakanlığı olarak bu gidişata bir "dur" denilmeli. Bir yarışın herkes tarafından yapılıyor olması, o yanlış doğru yapmaz. Faydasız ve yıkıcı bir yarışın gelenek haline gelmesi, onun meşruiyeti için yeterli bir sebep değildir.

Gözlemlerimiz acı bir gerçeği ortaya koyuyor. Akademik anlamda başarılı, okuma kültürü edinmiş ve muhakeme yeteneği gelişmiş öğrenciler için fitratlarına uygun, yoğunlaştırılmış programlar elbette bir ihtiyaçtır. Onlar bu maratonun doğal koşucularıdır. Ancak bir okuldaki tüm sekizinci sınıfları, hatta tüm yedinci sınıfları, hiçbir ayırım gözetmeksizin aynı yoğun programa mahkûm etmek, aynı ders saatleriyle aynı yükün altına sokmak büyük bir yanlıştır.

Çocuğun anlamadığı, ilgi duymadığı ve algılayamadığı Türkçe, Matematik veya Fen derslerini "daha fazla ders saati" ile iyileştirebileceğimizi sanmak beyhude bir çaba sanki! Aksine, üzerine gidildikçe çocukta bıkınlık oluşuyor. Öğrenmeye karşı aşılması imkânsız duvarlar örülüyor ve en acısı da

yaramaz" denilip sokağa atılmaz, derhal bir ustanın yanına verilerek cemiyetin kıymetli bir uzvu haline getirilirdi.

Hiç kimse "neden herkes kadı-hâkim olmuyor?" diye sormazdı. İslami ahlakın özünde de yer alan "Allah kimseye gücünün yeteyeğinden fazlasını yüklemesin." ilkesi, eğitimdeki rehberimiz olmalıdır. Bizler, Allah'ın o çocuğa vermediği bir yükü ona dayatarak ilahi dengeyi bozmamalıyız.

Öyleyse çözüm, başarı tanımını genişletmek ve okulu bir "sınav kampı" olmaktan çıkarıp bir "yetenek atölyesi" ne dönüştürmektir. Akademik başarıda zorlanan, test çözmekten yorulan çocuklarımız için okul programı esnetilmelidir. Sabah saatlerinde temel okuryazarlık ve hayat becerilerini alan bu yavrularımız; öğleden sonra spor sahalarında, sanat atölyelerinde veya el becerisi sergileyebilecekleri mecralarda olmalıdır.

Bir çocuk matematikten yirmi net yapamıyor olabilir ama muazzam bir tasarımcı veya merhametli bir kaplumbağa terbiyecisi olabilir. Velilerimizdeki "ne olacak bu çocuğun halini?" endişesini dindirecek olan biz eğitimcileriz. Onlara, çocuklarının birer yarış atı değil, eşsiz birer emanet olduğunu hatırlatmalıyız.

Eğitimdeki en büyük yanlıgımız, her evladımızı aynı kalıba dökebileceğimize dair beslediğimiz o sığ ve yanlış inançtır.

Aslandan bir fil gibi tonlarca ağırlığı sırtlanmasını, zürafadan bir tavşan gibi yerin yedi kat dibine yuva kazmasını, bir bülbülden ise yırtıcı bir şahin gibi pençe atmasını beklemek ne kadar akıl dışıysa; akademik ilgi ve kapasitesi bu yönde olmayan bir çocuktan LGS birinciliği beklemek de o denli doğaya ve fitrata aykırıdır.

Sonuçta elimizde ne uçabilen bir kuş ne yüzebilen bir balık ne de koşabilen bir at kalıyor. Sadece her alanda yarım kalmış, kendi öz cevherine yabancılaşmış, başarısızlık hissiyle ruhu zedelenmiş bir "kaybedenler kulübü" inşa ediyoruz. Oysa hakiki eğitim; balığı ait olduğu suya, kartalı ait olduğu semaya kavuşturma sanatıdır.

Çocuğa yapamayacağı "algısının, yeteneğinin ve kapasitesinin" üstünde görevler yüklemek, ona yapılabilecek en büyük pedagojik kötülüktür. Bizim görevimiz ona yeni bir doğa icat etmek değil, sahip olduğu eşsiz fitratı keşfedip onu kendi ikliminde filizlendirmektir.

Her fidan kendi mevsiminde, kendi toprağında çiçek açar. Eğer biz bugün bu pedagojik ve ahlaki ayrımı yapmazsak; yarın ne nitelikli bir akademisyenimiz olacak ne de işini vakarla yapan bir sanatkarımız.

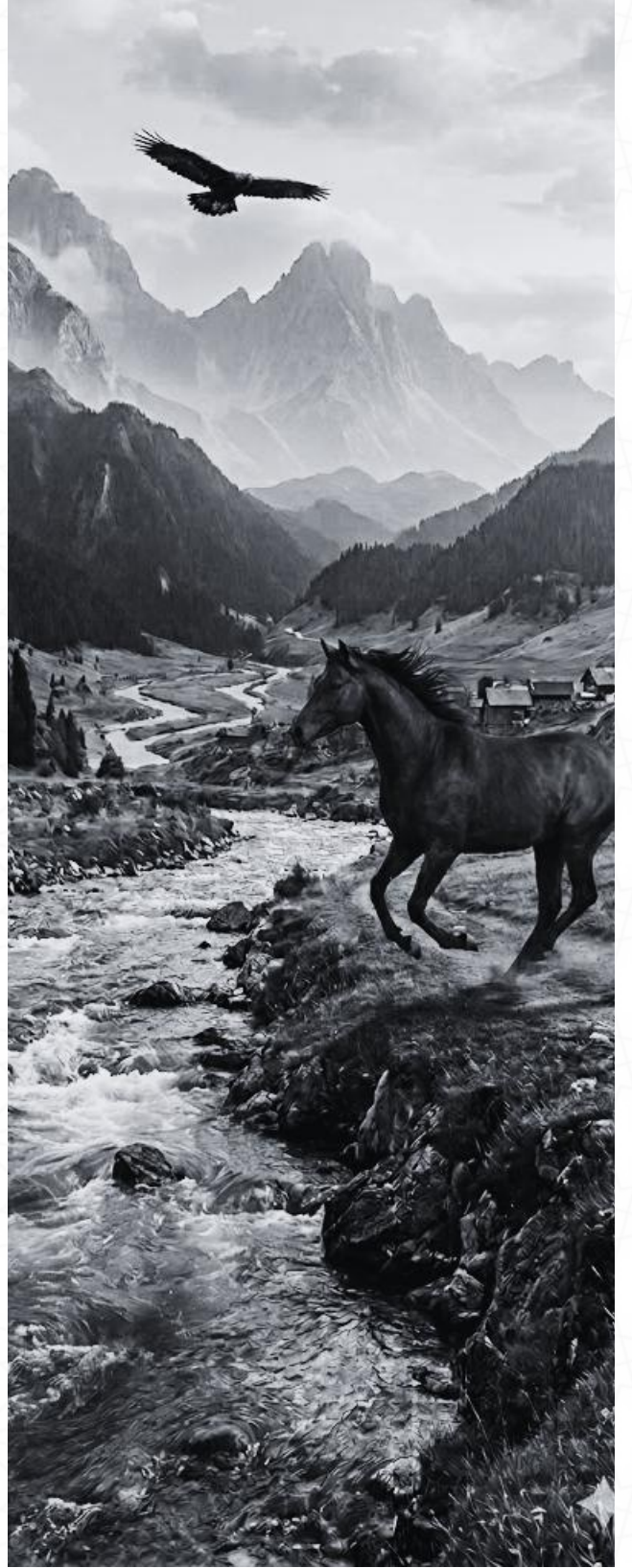
Gelin, fitrata dönelim!

Çocuğu sistemin çarkları arasında ezme yerine, sistemi çocuğun kabiliyetine göre esnetelim. Çünkü ancak kendi kapasitesine uygun eğitilen ve fitratına ihanet edilmeyen çocuklar, huzurlu bir toplumun mimarı olabilirler.

Eeeee, bizim de bu mimarlara ihtiyacımız olacak!

Berbere de bakkala da tamirciye de terziye de ihtiyacımız olacak!

Her öğrenci ortaokula, liseye zorlanmamalı. Zorla sırada oturan, okula zorla gelen öğrenci ne kendine ne de topluma yarar oluyor. Zorla güzellik olmuyor, vesselam!

MÜTEMMİM CÜZ

HACER ELBEY
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

Mütemmim cüz... Hukukun kuru sayfalarında karşılığı olan bir terim gibi görünür önce: ayrılmaz parça. Oysa insanın hayatına değdiği yerde, kelimenin sesi bile değişir. Sertliğini bırakır, bir çeşit kader yumuşaklığına bürünür. Çünkü bazı şeyler vardır ki, onsuz tanımlanamazsın. Söküp atamazsın. Attığında geriye kalan artık sen değildir.

İnsan kendini çoğu zaman bağımsız bir özne olarak kurmayı sever. "Ben yaptım", "ben seçtim", "ben oldum" demek, modern zamanların en gözde tesellisidir. Oysa gözden kaçan şudur: İnsan, kendi hikayesinin müellifi olmaktan çok, dipnotudur. Ana metni yazan başka kuvvetler vardır. Tarih, coğrafya, dil, hatta suskunluklar. Ve bütün bunlar, sen farkında olsan da olmasan da, senin mütemmim cüzündür. Bir şehri düşün. Sokaklarını ezbere bilirsin, kaldırımlarında çocukluğun gezinir. Sonra bir gün gidersin. Fiziken koparsın. Ama bir köşede hala o şehrin rüzgarı eser içinde. İşte o rüzgar, senin mütemmim cüzündür. Ne hatıra diye küçümsenebilir, ne de "geçti gitti" diye silinebilir. Çünkü sen, biraz da orası olarak kalırsın.

İnsan ilişkileri de böyledir. Bazı insanlar hayatına girer, çıkar. Bazıları ise çıkmaz, çıksa bile izleri kalır. O izler seni dönüştürür. Belki seni

yaralar, belki olgunlaştırır ama mutlaka şekillendirir. "Ben onsuz da aynıyım" diyebilmek, çoğu zaman bir kendini kandırma biçimidir. Zira her temas, bir parça bırakır geride. Ve o parça, senin bütünlüğünün içine sızar.

Mütemmim cüz, aynı zamanda bir sorumluluk çağrısıdır. Çünkü insan, kendisini oluşturan parçaları inkar ettikçe eksilir. Geçmişini yok sayan, köklerini reddeden, dilini küçümseyen birinin iddiası ne kadar büyük olursa olsun, zemini o kadar kırılgandır. İnsan, kendine ait olanı kabullendiği ölçüde tamamlanır. Kabul etmediği her parça, içeride bir boşluk olarak kalır.

Belki de asıl mesele şudur: İnsan, mütemmim cüzlerini seçemez. Ama onlarla nasıl yaşayacağını seçebilir. Onları yük mü yapacak, yoksa anlamın bir parçası mı kılacak? İşte bu seçim, insanın asıl özgürlüğüdür. Sonunda anlarız ki, biz dediğimiz şey tekil bir varlık değil; parçaların, izlerin, yankıların toplamıdır. Ve o toplamın içinden bir ben çıkar. Eksik, kusurlu ama sahici.

Çünkü mütemmim cüzleriyle barışmış bir insan, en azından neyin kendine ait olduğunu bilir. Bu da, çağımızın en nadir gelişimidir.

ÖĞÜTLERDEN ÇOK, İYİ ÖRNEKLERE İHTİYAÇ VAR

MUSTAFA USLU
EĞİTİM YÖNETİCİSİ & YAZAR

Çocuklarımıza ne dediğimizden çok, nasıl yaşadığımız önemlidir.

Büyükler düzelirse, gelecek güzelleşir.

İyilik önce örnek olmakla başlar.

Bir çocuğun pusulası, büyüklerin davranışdır.

Sözyle değil, özüyle öğreten kazanır.

Sınıfa girdiğimde kız öğrencileri saç saça baş başa kavga ederken buldum. Beni görünce toparlansalar da bazıları hâlâ ağız dalaşındaydı. Susmalarını ve yerlerine oturmalarını sağladım. Burası bir özel okuldu ve bu öğrenciler ortaokul birinci sınıfta okuyordu.

Derse başlamadan nasihate başladım. "Siz, iyi ailelerin güzel çocuklarıdır. Kavga etmek yerine, konuşarak anlaşabilirsiniz. Bu şekilde davranmanız ve kullandığınız kelimeler hiç hoş değil. İyi insanlar böyle davranmaz, böyle kelimeler kullanmaz..." falan dedim.

Öğrencilerden birisi söz istedi. "Öğretmenim, siz böyle söylüyorsunuz ama milletvekilleri kötü insanlar mı ki birbirleriyle kavga ediyorlar, birbirlerine kötü sözler söylüyorlar? Akşamları televizyonda onların kavgalarını seyrediyoruz." dedi. Bu konuşmaların üzerinden çeyrek asır geçti. Peki, o günden bugüne ne değişti?

Öğretmenliğe başladığım yıllar. Yakın ilçelerin birinde, ilk defa gittiğim bir evde misafirim. On kişiden fazla insan var. Hepsi benden büyük. Çoğu ev sahibinin komşusu veya akrabası.

İçlerinden birinin konuşmalarında kullandığı üç kelimedenden birisi -abartmıyorum- kaba, argo, küfür. Bu şahıs, benim bir imam hatip lisesinde öğretmenlik yaptığımı öğrenince kendini dizginlemeye çalışsa da bu sefer "İmam hatipte okuyor ama ağzı çok bozuk. Hocaları buna öğretmiyor mu?" diye yeğeninden şikâyete başladı. "Neyi oluyorsunuz?" diye sordum. "Dayısıyım." dedi. "Sık görüşüyor musunuz?" sorusuna cevabı "Tabi ki." oldu. "Onun yanında burada konuştuğunuz gibi mi konuşuyorsunuz?" dediğimde hem işin hem adamın rengi değişti. Bahanelere sığındı. "Alışkanlık, istemedim..." falan dedi.

Maksadım hikâye veya hatıra anlatmak değil. Elbette sizlerin de bu konularda yaşadıklarınız, çok değerli hatıralarınız, düşünceleriniz, söyleyecekleriniz vardır.

Malumdur; yıllardır değerlerden, değerler eğitiminden bahsediliyor. Projeler üretiliyor. Dersler var. Anne babalar, eğitimciler, sistemi kurgulayanlar, büyükler çocuklara ve gençlere "Şöyle ol, böyle olma!" diye öğütler veriyor. "Ol ya da olma!" diyerek onların istenen davranış ve alışkanlıkları kazanmasını, sorumluluklarının bilincinde insanlar olmasını istiyor.

Elbette olanlar vardır. Fakat olanlarla olmayanları mukayese edersek vaziyet nedir? Anne babanın, ailenin, akrabaların, hatta öğretmenin ve okulun olumlu davranışları, alışkanlıkları, sorumluluk bilincini kazandırma konusunda işlevini yitirmeye başladığını aklımdan geçirmek beni ürkütüyor. Sosyal medya ile görsel âlemin kucağında ve insafında büyüyen, bunların yönlendirmesiyle oluşan çevrenin etkisinde yetişen çocuklarımızı, gençlerimizi gördükçe de kaygılarım artıyor.

Başta anne babalar olmak üzere -uzak yakın-aile üyelerinin, eğitimcilerin, toplumdaki önde gelen şahsiyetlerin ve tüm büyüklerin 'amasız, fakatsız, lakinsiz' bir şekilde kurallara uyararak, birbirine saygı duyarak, sorumluluklarını yerine getirerek, çevreye ve doğaya karşı gerekli

hassasiyeti göstererek; yalan, bencillik, çıkarıcılık, hile, haksız kazanç, kibir, gösteriş, kabalık, saygısızlık, sevgisizlik, merhametsizlik, iki yüzlülük, empati yoksunluğu, ön yargı, israf, hıyanet, haset, gıybet, kaba ve argo konuşma... gibi saydığımız veya saymadığımız her türlü olumsuz davranıştan, yani kötü huylardan uzak durarak, kuru söylemlerden ziyade güzelliklerle bezenmiş davranışlarıyla çocuklarımıza ve gençlerimize istikamet kazandırma konusunda doğru rol modeli olabilecekleri düşüncesindeyim.

Bu hususta Muallim Naci (1849-1893) "**Zannetme ki çocuk, senin etkileyici, güzel nutuk ve nasihatlerinle eğitilir. Bunların ancak bir dereceye kadar tesiri olabilir. Çocuk, senin söylediğin sözlerin fiilen yerine getirilişini sende görmedikçe onların doğruluğuna kanaat getiremez.**" sözleriyle çocuk eğitiminde hâl dilinin önemini vurguluyor. Fransız yazar Joseph Joubert'in (1754-1824) "**Çocukların öğütlerden çok, iyi örneklerle ihtiyacı vardır.**" özdeyişi ise reklam panolarına iri punto harflerle yazılacak kadar değerlidir.

İşte bu yüzden eskilerin kâl dili ile hâl dili dedikleri, söylem ve eylem (söz ve davranış) uyumunun başkaları üzerinde etkili olabileceğini akıllardan çıkarmamak gerekir. Aksi takdirde büyüklerin yapmadıklarını söyleyerek öğütler vermesi çocuklar, gençler, hatta herkes için çok anlamlı değildir.

Öyle ise ey ahali! "Ol!" demekle oldurmak sadece Allah'a mahsustur. İyi bilip belleyelim. İdeoloji, inanç, öğrenim durumu gibi envaiçeşit farklılıkları bir tarafa bırakıp (bir yıl olmasa da hiç olmazsa bir ay) topyekûn bir iyilik hareketine girişelim. Güzel ülkemizin iyi insanları olmayı deneyelim. Çocuklarımıza, gençlerimize, birbirimize örnek olalım. Denemekte fayda var. Benden söylemesi. Olmaz diyenleri duyar gibiyim.

Onlara da meçhul bir şairin "**Buna kim âlem-i imkân derler / Dünyada olmaz deme, olmaz olmaz.**" mısralarını hatırlatmış olayım.

SPORLA YÜKSELEN GÜÇLÜ NESİLLER

RASİM KARAGÜL
EĞİTİM YÖNETİCİSİ - ÖZKURBİR YK ÜYESİ

**Güçlü gelecek, güçlü
beden ve güçlü
karakterle kurulur.**

**Sahada kazanılan
değerler, hayatta
karakter olur.**

**Başarıyı notlar ölçer,
karakteri spor inşa
eder.**

**Spor yapan öğrenci,
hayata bir adım önde
başlar.**

Milletlerin geleceği yalnızca ekonomik ya da teknolojik gelişmelerle değil, yetiştirdikleri insan kaynağının niteliğiyle şekillenir. Bu nedenle eğitim, bir ülkenin en stratejik alanıdır. Eğitim; sadece akademik bilgi aktarmakla sınırlı değildir. İnsan yetiştirmek; bedeni, zihni ve ruhu birlikte ele alan dengeli bir yaklaşımı gerektirir.

**Eğitimde Başarı, Şahsiyet Gelişimi ve Millî Birlik Üzerine
Bütüncül Bir Yaklaşım**

Güçlü Bir Gelecek Nerede Başlar?

Eğitim; bilgi, beceri, değerler, sosyal gelişim ve bedensel olgunlaşmanın bir bütün hâlinde ilerlediği çok katmanlı bir yapıdır. Bu unsurların uyum içinde yürütülmesi, nitelikli eğitimin temelini oluşturur. Bu bütünün en önemli parçalarından biri de spordur. Tarih boyunca spor; sadece fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda disiplinin, toplumsal düzenin ve ortak kimliğin taşıyıcısı olmuştur.

Bugün de spor, bireysel gelişimi desteklerken toplumsal birlik duygusunu güçlendiren önemli bir araçtır. Bu nedenle sporu, eğitim sisteminin merkezine yerleştirmek artık bir tercih değil, bir gerekliliktir.

Spor: Akademik Başarının Görünmeyen Gücü

Başarı kavramını yeniden düşünmek gerekir. Uzun yıllar başarı, büyük ölçüde sınav sonuçlarıyla ölçüldü. Oysa gerçek başarı; zihinsel, duygusal ve fiziksel gelişimin birlikte ele alındığı çok boyutlu bir süreçtir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli de bu anlayışı temel alarak öğrencinin yalnızca akademik yönünü değil, bedensel gelişimini, sosyal becerilerini ve yaşamla kurduğu ilişkiyi eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir.

Bu noktada spor; dikkat, odaklanma, kararlılık ve öz düzenleme gibi üst düzey becerilerin gelişimine katkı sağlar. Düzenli spor yapan öğrencilerde dikkat süresinin uzadığı, öğrenme motivasyonunun arttığı ve hedef odaklı çalışma alışkanlığının güçlendiği görülmektedir. Ayrıca spor, öğrenciyi olumsuz çevresel etkilerden koruyarak eğitim sürecine olumlu katkı sunar.

Spor; disiplin, süreklilik ve sorumluluk bilinci kazandırır. Bu yönüyle akademik başarının alternatifi değil, onu destekleyen güçlü bir altyapıdır. Yapılan araştırmalar da spor yapan öğrencilerin okul başarısının, stresle başa çıkma becerisinin ve odaklanma kapasitesinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Psikolojik Sağlamlık ve Ruhsal Denge

Günümüzde akademik başarı ile ruhsal iyi oluş arasındaki ilişki daha belirgin hâle gelmiştir. Dijital çağın yoğun uyaranları, çocukların zihinsel dünyasında baskı oluşturmakta ve psikolojik sorunlara zemin hazırlamaktadır.

Spor, bu noktada güçlü bir denge sağlar. Kaygıyı azaltır, stresi düzenler ve özgüveni artırır. En önemli katkılarından biri de bireyin psikolojik dayanıklılığını geliştirmesidir.

Sporla büyüyen çocuklar; mücadele etmeyi öğrenir, kaybetmeyi deneyimler ve yeniden denemeye cesaret eder. Bu süreç, onların duygularını yönetebilen, zorluklar karşısında esneklik gösterebilen ve içsel dengesini koruyabilen bireyler hâline gelmesini sağlar.

Bu yönüyle spor, bir "ek faaliyet" değil, öğrencinin ruhsal gelişimi için temel bir ihtiyaçtır.

"Ben"den "Biz"e: Sporun İnşa Ettiği Ortak Ruh Eğitimin temel amaçlarından biri, bireyin sadece kendisi için değil, toplum için de sorumluluk taşıyan bir birey hâline gelmesidir. Spor, bu dönüşümün en doğal yollarından biridir.

Bir takımın parçası olmak; birlikte hareket etmeyi, sorumluluk almayı ve dayanışmayı öğrenmeyi gerektirir. Bu süreçte çocuk, "ben" merkezli düşünceden "biz" bilincine doğru güçlü bir gelişim gösterir. Bu değişim, çocuğun iç dünyasındaki çatışmaları azaltır ve olumlu duyguların gelişmesine katkı sağlar. Ortak hedefler için mücadele eden, aynı forma altında ter döken çocuklar, güçlü bir aidiyet duygusu geliştirir. Bu aidiyet, zamanla toplumsal birlik ve beraberliğin temelini oluşturur.

Spor: Değerden Erdeme, Erdemden Davranışa Toplumsal uyumun temelinde, bireyin sahip olduğu değerleri davranışa dönüştürebilmesi vardır. Spor, bu dönüşümün en etkili alanlarından biridir.

Sahada öğrenilen saygı, adalet, sabır ve öz denetim gibi değerler, yalnızca teoride kalmaz; davranışa dönüşür. Bu nedenle spor; özellikle dijital bağımlılık, akran zorbalığı ve sosyal uyum sorunlarının arttığı günümüzde, çocukların enerjisini doğru yönlendiren güçlü bir araçtır.

Okulun Merkezinde Spor: Yeni Nesil Eğitim Yaklaşımı

Değişen dünya, okulların rolünü yeniden tanımlamaktadır. Artık okullar yalnızca bilgi aktaran kurumlar değil; öğrencinin çok yönlü gelişimini destekleyen yaşam alanlarıdır. Günümüz çocuklarının artan hareket ihtiyacı ve azalan sosyal etkileşim alanları göz önüne alındığında, spor vazgeçilmez bir gelişim alanı olarak öne çıkmaktadır.

Bu doğrultuda okullar için temel yaklaşım şu şekilde olmalıdır:

- Spor herkes için erişilebilir olmalı ve süreklilik kazanmalıdır.
- Spor yoluyla değer ve karakter eğitimi desteklenmelidir.
- Her öğrenci, kendi potansiyeline uygun şekilde yönlendirilmelidir.
- Spor, okul yaşamının doğal ve ayrılmaz bir parçası hâline getirilmelidir.

İSLAMİ GENÇLİK İÇİN HEDEF, MOTİVASYON VE KARİYER

SEBAHATTİN KAZAZ
EĞİTİM DANIŞMANI

**Hedefi dünya olan
yorulur, hedefi rıza olan
huzur bulur.**

**Emek olmadan inkişaf,
niyet olmadan yön
olmaz.**

**Sabır, hedefe giden
yolun en sağlam
köprüsüdür.**

**En büyük hedef, Allah'ın
rızasına ulaşmaktır.**

İnsan, bir amaçla dünyaya gelir ve bir gayeyle kemale erer. İslam tasavvufunda ve ahlak telakkisinde hedef belirlemek, sadece dünyevi bir kariyer planlaması değildir. Hedef belirlemek, Allah'ın insana lütfettiği ömür sermayesini rızasına uygun bir biçimde yönetme sanatı olan emaneti yerli yerinde kullanmaktır. Modern psikolojinin "kendini gerçekleştirme" dediği kavram, bizim irfan geleneğimizde, inkişaf, kendini tanıma ve bu marifet üzerinden Rabbini bilme yolculuğudur. Nitekim "Kişinin noksanını bilmesi gibi irfan olmaz" düsturu, her türlü gelişimin ve başarının merkezine öz farkındalığı koyar.

Mümin bir genç için hedef; kısa, orta ve uzun vadeli planların ötesinde, hayatın her anına yön veren bir pusuladır. Bu pusula, Peygamber Efendimiz 'in "Ameller niyetlere göredir" ikazıyla şekillenir. Niyetin olmadığı yerde istikamet olmaz. İstikamet olmadığı yerde ise sadece rüzgârın önünde savrulan bir yelkenli vardır. Zira niyet, hedefin ahlaki temelidir; kalpte fırtına koparmayan bir hayal, kâğıt üzerinde kurumaya mahkûm bir mürekkep lekesinden ibarettir. Niyeti kuvvetlendiren his ise İhlas'tır. İhlas, yapılan her işte Allahü Tealanın rızasını kazanma niyetidir.

Gerçek başarı, bir diplomanın sınırlarına veya bir makamın konforuna hapsedilemeyecek kadar derindir. Müslüman bir genç için asıl kariyer, Allahü Teâlâ'nın rızasını kazanmaktır. Bu vizyonla bakıldığında mühendislik sadece bir teknik beceri değil, bir "nizam" kurma ve "eşyanın hakikatine" vakıf olma çabasıdır. Mesela tıp ilmi, sadece bir meslek değil, "eşref-i mahlûkat" olan insana hizmet ederek Şafi isminin tecellisine vesile olabilmektir.

İslam'da başarı, kulun üzerine düşen gayreti "ihsan" derecesinde, yani işini en güzel şekilde yaparak yerine getirmesi, neticeyi ise tevekkülle Allah-ü Teala'ya bırakmasıdır. Ümitsizlik mümine yakışmaz. Zira o, sebeplere işe sarılmanın bir ibadet, sonucun ise bir nasip olduğunu bilir. Bu denge, genci hem başarının kibriden hem de başarısızlığın yıkıcı hüznünden koruyan manevi bir kalkandır. Bu noktada Aziz Sancar'ın çalışmayı zekâdan üstün tutan azmi veya Fuat Sezgin'in ömrünü vakfettiği o muazzam çalışma disiplini, aslında "insan için ancak çalıştığının karşılığı vardır" ayetinin modern zamanlardaki tecellisidir.

Hedefe giden yol, ilim, sabır, disiplin ve ahlak taşlarıyla örülüdür. Hayal kurmak sadece bir arzu iken, hedef, akıl ve iradeyle harmanlanmış bir planın adıdır. İslam medeniyeti, rüyasında görmediği hedefe uyanırken ulaşamayacağını bilen, hayallerini seccadesinde duaya dönüştüren "Alp Erenlerin" omuzlarında yükselmiştir. Hoca Ahmed Yesevî'nin işaret ettiği gibi, "Hizmet etmeyen kişi kemale eremez." Bu anlayışta topluma fayda sağlamak, bir yorgancı çırağının titizliğinden bir devlet adamının adaletine kadar her alanda "Halka hizmet, Hakk'a hizmettir" sırrını barındırır. Mümin, sadece kendi refahı için değil, "beldeleri imar, insanları refah" (ta'mîr-i bilâd ve terfih-i ibâd) idealiyle yani medeniyet kurma bilinciyle çalışır. Kökü güçlü tarihinde, dalları ise çağın teknolojisinde olan Müslüman bir genç, yönünü asla kaybetmez; çünkü o, gücü vicdanla, bilgiyi ise hikmetle birleştiren bir dikey derinliğin mirasçısıdır.

Günümüz dünyasının sunduğu konfor alanları, zayıf karakterler doğurma riski taşır. Oysa zorluklar, güçlü karakterlerin mayasıdır. "Zor

zamanlar güçlü adamları, kolay zamanlar ise zayıf adamları doğurur". Müslüman genç zora talip olmalıdır. Bir Müslüman gencin konforundan vazgeçip dert sahibi olmasının motivasyonu; Allahü tealanın rızasını kazanmak, her iki dünyada saadete erişme arzusu olmalıdır. Sabır ve sebat, bir şey yapmadan, gayret etmeden sadece beklemek değildir. Taif'te taşlanmasına rağmen davasından vazgeçmeyen Nebevi bir duruşla direnmektir.

Genç bir mümin, dijital bağımlılıklar, erteleme hastalığı ve kimlik bunalımı gibi modern zaman tuzaklarına karşı iradesini "az ama devamlı olan amel" ile tahkim etmelidir. Unutulmamalıdır ki, "iki günü eşit olan ziyandadır." Üretmek, faydalı olmak yeteneği Allah'ın verdiği bir emanettir. Bu emaneti "yarın yaparım" diyerek ertelemek, o emanete sadakatsizliktir. En büyük engel dış dünyadaki düşmanlar değil, iç dünyamızdaki dağınıklardır. Yatağını düzeltmekle başlayan o küçük disiplin, yarın şehirleri imar edecek iradenin ilk tohumudur.

Nihayetinde, hedefimiz; ilmi ibadet, çalışmayı cihat, ahlaki ise varoluş gayesi bilerek, sadece dünyada değil, asıl yurt olan ahirette de mutlu olmaktır. İ'lâ-yı Kelimetullah davası, bugün bir gencin masasında dirsek çürütmesinden, bir mühendisin en yerli ve milli projeyi üretmesinden, bir bilim adamının düşmanın silahından daha güçlüsünü yapma gayretinden geçer.

Eğer beş yıl sonra nerede olacağınızı bilmiyorsanız, dünyalık arzusu sizi kendi istediği yerlere savurur. Oysa biz taklit eden değil, inşa eden bir medeniyetin çocuklarıyız. Hedefiniz yıldızlar olsun ki, ulaşamasanız bile dağların zirvelerine çıkabilirsiniz. Unutmayın ki hedefiniz duanızdır; ne için dertlenir ve ne için ter dökerseniz, aslında ona dua ediyorsunuz demektir. Zira hedefe giden yolda ilerlemek sebeplere sarılmak ile aşılabılır.

Nihai hedef ve esas kariyer; Allahü tealanın kullarına iyilik, onun emirlerini yerine getirmek ve onun rızasını kazanarak cenneti ve cemali ile müşerref olmaktır. Allah-ü Teala, niyetimizi halis, yolumuzu açık, gayretimizi ise, kariyerlerin zirvesi olan kendi rızasına vesile eylesin, âmin...

EĞİTİMİN ÜÇ BÜYÜK DÜŞMANI: MEŞGULİYETSİZLİK, İHTİYATSIZLIK/ İHTİYAÇSIZLIK VE MANEVİYATSIZLIK

HAMİ KOÇ
EĞİTİM YÖNETİCİSİ & ÖZKURBİR YK ÜYESİ

Meşguliyet, zihnin ilacıdır; boşluk, çürümenin başlangıcıdır.

Gelecek; meşguliyet, tedbir ve maneviyatla kurulur.

Üretmeyen insan, tüketen topluma dönüşür.

Değerle beslenmeyen eğitim, eksik bir inşadır.

Bugün bir eğitimci-sosyolog olarak; cemiyet hayatımızı, aile yapımızı ve en önemlisi geleceğimiz olan gençlerimizi kuşatan üç sinsi tehlikeye dikkat çekmek için kalemimi (klavyemi) elime aldım. Toplumun kılcal damarlarına kadar sızan bu hastalıklar; meşguliyetsizlik, ihtiyatsızlık/ihtiyaçsızlık ve maneviyatsızlıktır. Değerli okurlarım,

Meşguliyetsizlik: Ruhun Atalet Bataklığı. (atalet: tembellik ve uyuşukluk durumu) insan, tabiatı gereği bir gayret ve üretim üzere yaratılmıştır. Ancak günümüzde üzülen şahit oluyoruz ki; makam işgal edip iş üretmeyen, "çalışıyormuş gibi" görünüp evinde atıl bekleyen bir kitle türedi. Oysa eğitimde ve toplumsal kalkınmada esas olan, ÖZKURBİR amblemindeki o "açık kitap" gibi her an öğrenmeye ve öğretmeye açık olmaktır. Meşguliyetsizlik, zihni paslandırır ve insanı dedikoduya, söz taşımaya, hasede, hatta iftiraya, neticede de fitneye ve dolayısı ile faydasız/zararlı düşüncelere, işlere, eylemlere sevk eder. Kitabın sayfasını kapatan, zihnini de karanlığa mahkûm eder. Merhum Ali Fuat Başgil meşhur "Gençlerle Başbaşa" kitabında bu konuya ciddiyetle parmak basar. Konyalı meşhur Muhammed Hâdimi hazretleri de "İslâm Ahlâkı" kitabında bu konuların zararlarını ve kurtuluş reçetelerini net bir şekilde ortaya koymuştur. Bir psikolog bu muhteşem eseri "eczanelerde satılması gereken kitap" diye övmüştür.

İhtiyaçsızlık / İhtiyatsızlık: Geleceği Görememe. Basiretsizliği İhtiyat diye düşünerek hareket etmek, tedbirli olmamaktır. Her istediğine kolayca ulaşan bir çocuğu/genci mutlu edemezsiniz. Doyumsuzluk insanı felakete sürükler. Bir düşünür, “çocuklara her istediğini vererek/alarak, onları hayalsiz bırakmayın” der. Hayali olmayan geleceğini inşa edemez, atalet sahibi olur.

Gelecek nesilleri ve dolayısıyla toplumumuzun tamamının geleceğini emanet aldığımız eğitim kurumlarında, planlama ve öngörü eksikliği en büyük engelimizdir. Logomuzun alt kısmındaki o "el sıkışma" figürü, aslında bir güvenin ve planlı bir iş birliğinin nişanesidir. Eğer biz yarını düşünmeden, sadece bugünün siyasî veya şahsî çıkarlarıyla hareket edersek, kurumsal yapılarımızı kendi ellerimizle çöktürür. Tedbirsiz atılan her adım, bir sonraki neslin ayağına takılan bir taş olacaktır.

Maneviyatsızlık: Işığın Sönmüş Bir Meşale. En tehlikeli olanı ise budur. Bir eğitimci olarak biliyorum ki; maneviyatı, ahlaki "Anadolu irfanını" merkeze almayan hiçbir bilgi, insanlığa huzur getirmez. ÖZKURBİR ambleminde kitabın üzerinde yükselen o "meşale", sadece kuru bir bilgiyi değil, ruhu aydınlatan bir nuru, yani maneviyatı temsil eder. Maneviyatsızlık; liyakatin yerini korkuya, dürüstlüğü'n yerini kurnazlığa, samimiyetin yerini ise "riyaset" gölgesindeki sahte övgülere bırakmasıdır. Ruhun gıdasını kestiğinizde, geriye sadece "yoklar ülkesinin" maddi enkazı kalır.

Ciğerlerimizi parçalayan menfur hadiselerden sonra bir kısım aydın geçinenler hemen akıl ve mantık dışı reflekslerle Milli Eğitim Bakanımıza saldırıyı tercih etmişlerdir. Bu tarif edilemez kin ve düşmanlığın açık göstergesidir. Hukukî ve ahlakî hiçbir dayanağı da yoktur.

Netice-i Kalam Bizler, özel öğretim kurumları ve sivil toplum kuruluşları olarak, meşguliyeti bir ibadet, ihtiyatı/ihtiyacı bir hayat biçimi ve maneviyatı yolumuzun ışığı yapmak zorundayız. Kitabımız açık, meşalemiz aydınlık, ellerimiz ise dürüst ve huzurlu bir gelecek için kenetlenmiş olmalıdır.

Unutmayalım ki; meşguliyetsiz kalan el, ihtiyatsız/ihtiyaçsız kalan akıl/dimağ ve maneviyatsız kalan kalp/gönül, toplumun felaketidir.

Aydınlık yarınlara; ancak bu üç zehirli düşmanın panzehirlerini kullanarak ve yenerek ulaşabiliriz.

EKMEĞE EĞİLEN İNSAN, İNSANA NEDEN EĞİLMİYOR?

FATİH DEMİR
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

“Ekmeğe saygı öğreten toplum, insana saygıyı unutmamalı.”

“Nimeti yerden kaldıran bilinç, kalbi de onarmayı öğrenmelidir.”

“Ekmeği kutsayan vicdan, insanı incitmemeyi de kutsamalıdır.”

Bu toplumda bir parça ekmeğe yere düşsün... Hiç kimse görmese bile biri mutlaka eğilir, onu alır, temiz bir yere koyar. Çoğu zaman da içinden bir saygı ifadesi geçirir.

Çünkü ekmeğe, bu topraklarda sıradan bir nesne değildir. Emektir, rızıktır, nimettir.

Ve bu öğretiyi, çocuk yaşta zihne yerleşir: “Ekmeğe basılmaz.”

Peki aynı toplumda bir insanın kalbi kırıldığında ne olur?

Orada aynı refleksi görmeyiz. Aynı hız, aynı hassasiyet, aynı içsel uyarı... çoğu zaman yoktur.

Bir insan incitildiğinde, onuru zedelendiğinde, çoğu kişi başını çevirip yoluna devam eder.

İşte asıl mesele burada başlıyor.

Dün yaşanan ve hepimizin içini parçalayan o korkunç olay...

Bir öğrencinin okul ortamında öğretmenine ve arkadaşlarına yönelttiği şiddet...

Bu, sadece bir "olay" değildir.
Bu, bir değer sorunudur.

Çünkü bir insan, başka insanların hayatını bu kadar kolay yok sayabiliyorsa, orada ciddi bir eksiklik vardır.

Ve bu eksiklik bilgi eksikliği değildir.
Bu, değer aktarımındaki boşluktur.

Biz çocuklara çok erken yaşta şunu öğretiyoruz:

Ekmeğe basma.

Ama yeterince güçlü şekilde şunu öğretebiliyor muyuz:

İnsanı incitme.

Ekmeğe gösterilen saygı aslında emeğe duyulan saygıdır.

Ama o emeğin sahibi olan insan göz ardı edildiğinde, geriye sadece şekil kalır.

Yani biz, davranışı öğretmiş oluyoruz ama anlamı eksik bırakıyoruz.

Eğilip ekmeği yerden kaldıran bilinç, eğilip bir kalbi onarmayı da bilmelidir.

Aksi hâlde değerler arasında görünmeyen bir kopukluk oluşur.

Bugün geldiğimiz noktada, bu kopukluğu artık görmezden gelmek mümkün değil.

Okullar, aileler, toplum...

Hepimizin kendine şu soruyu sorması gerekiyor:

Biz çocuklara gerçekten neyi öğretiyoruz?

Ekmeğe saygıyı öğreten bir toplum, insana saygıyı öğretilmiyorsa, burada bir öncelik hatası vardır.

Ve bu hata, telafisi çok ağır sonuçlar doğurur.
Belki de yeniden başlamamız gerekiyor.

En baştan.
Ekmeği yerden kaldıran refleksi,
İnsanı incitmeyen bir vicdana dönüştürmek zorundayız.

DEDEM DE ÇOCUKTU

ŞEYHALİ TUĞ
EĞİTİM YÖNETİCİSİ & ÖZKURBİR YK ÜYESİ

Büyüme oyunu bırakmak değil, oyununu değiştirmektir.

Oyun, insanın en eski ve en kalıcı öğretmenidir.

Her yaşın bir oyunu, her oyunun bir anlamı vardır.

İnsan hayatı bir oyundur; sahne sadece değişir. "Oyun bitmez, sadece biçim değişir."

İnsan hayatına dikkatle bakıldığında, "oyun" kavramının yalnızca çocukluk dönemine ait olmadığı; aksine doğumdan ölüme kadar hayatın her evresine farklı şekillerde eşlik ettiği açıkça görülür. "Dedem de çocuktu" başlığı, aslında bu gerçeğin en sade ve en çarpıcı ifadesidir. Çünkü bugün yaşlı bir birey olarak gördüğümüz bir insan, bir zamanlar oyunlarla büyümüş, hayal kurmuş ve dünyayı oyun aracılığıyla anlamlandırmıştır.

Çocukluk döneminde oyun, bireyin dünyayı tanıma aracıdır. Bir çocuk, oyuncak arabasıyla oynarken sadece vakit geçirmez; hareket, hız ve yön kavramlarını öğrenir. Evcilik oynarken aile rollerini keşfeder, empati kurar ve sosyal beceriler geliştirir. Saklambaç gibi oyunlar ise hem fiziksel hareketi hem de stratejik düşünmeyi destekler. Bu dönemde oyun, eğlenceden öte bir öğrenme biçimidir.

Ancak oyun, yalnızca çocuklukla sınırlı değildir. Gençlik dönemine gelindiğinde oyun, şekil değiştirir. Spor müsabakaları, dijital oyunlar, rekabet içeren aktiviteler aslında oyunun farklı yansımalarıdır. Bir futbol maçında kazanma arzusu, takım ruhu ve strateji geliştirme gibi unsurlar, çocuklukta oynanan oyunların daha sistemli ve kurallı hale gelmiş biçimleridir. Genç birey, oyun sayesinde hem kendini ifade eder hem de sosyal çevresiyle bağ kurar.

Yetişkinlikte ise oyun çoğu zaman “ciddiyet” maskesi altında varlığını sürdürür. İş hayatında yapılan planlamalar, hedef belirleme süreçleri ve hatta rekabet ortamı bile bir tür oyunsal yapı içerir. Bir iş insanının strateji kurması, hamleler yapması ve sonuçları değerlendirmesi; satranç oynayan bir oyuncunun zihinsel sürecine benzer. Aynı şekilde sosyal hayatta yapılan espriler, sohbetler ve hatta hobiler de oyunun yetişkin yaşamındaki karşılıklarıdır.

Yaşlılık dönemine gelindiğinde bile oyun tamamen ortadan kalkmaz. Aksine daha sade ve anlamlı bir hale dönüşür. Torunlarıyla oyun oynayan bir dede, aslında kendi çocukluğuna kısa bir yolculuk yapar. Bu dönemdeki oyunlar ise hem zihni canlı tutar hem de sosyal etkileşimi sürdürür. Bu noktada oyun, sadece eğlence değil; aynı zamanda hatıraların, duyguların ve bağların taşıyıcısıdır.

“Dedem de çocuğu” ifadesi, bize şunu hatırlatır: Hayat, baştan sona bir öğrenme ve deneyim yolculuğudur ve bu yolculukta oyun, en doğal rehberlerden biridir. İnsan doğduğu andan itibaren çevresini anlamaya çalışır ve bunu çoğu zaman oyun aracılığıyla yapar. Yaş ilerledikçe oyunun biçimi değişse de özü aynı kalır: keşfetmek, anlamlandırmak ve bağ kurmak.

Sonuç olarak oyun, insan hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Sadece çocukların değil, her yaşta insanın gelişiminde ve mutluluğunda önemli bir rol oynar. Belki de bu yüzden, hayatın ciddiyeti içinde zaman zaman “oyun oynamayı” unutmamak gerekir. Çünkü oyun, insanı insan yapan en saf ve en evrensel davranışlardan biridir.

TEBDİLİMEKÂN

YUSUF DURSUN
ŞAİR & YAZAR

Gidilen her yer, insanın kendine dönüşüdür.

Seyahat, kalabalıktan ferahlığa açılan bir kapıdır.

İnsan bazen kendine varmak için yola çıkar.

Tebdil-i mekân, tebdil-i ruhun kapısıdır.

Tebdilimekânda ferahlık vardır.” demiş eskiler. Gerçekten de öyle. Sebebi ne olursa olsun mekân değişikliği insanı ferahlatır. Yeni yerler, yeni yüzler görmek az şey mi? Hele de yeni dostluklara kapı aralamak...

Aslında insanoğlu, mekân değişikliğini çoğu zaman ferahlamak için yapmaz; bu duygu sonradan yerleşir insanın ruhuna. Bir de bakar ki tazelenmiştir insan, sıkıntılarından kurtulmuş, âdeta yepyeni biri olmuştur.

Çocukların, büyükleriyle yaptıkları seyahatleri düşünelim mesela. Her yolculuk yeni bir maceradır onlar için. Sözelimi, büyük bir şehirden, dedesinin yaşadığı küçük bir şehre ya da köye gidilmiştir. Oradaki dingin hayat, başlangıçta garibine gidebilir çocuğun ama zamanla alışacaktır. Bir de bakacaktır ki kendisi de daha sakin biri olup çıkmıştır. Sebzeleri sulamak, dalından meyve koparmak; kediyle, köpekle, koyunla, kuzuyla oynamak; belki eşeğe ya da ata binmek çocuk için bulunmaz bir imkân olmuştur. Ne mutlu böyle bir ortamı fırsata çevirenlere.

Çocuk, orada da telefon ya da tabletinden kopamıyorsa ne olacak, diyebilirsiniz. Çocuğun elektronik âletlere düşkünlüğü ne düzeyde olursa olsun, gittiği ortam, inanın onu da etkileyecektir.

İstedığı kadar kendini dış dünyaya kapatsın, onu çepeçevre saran bu yeni ortam bir fırsatını bulup çocuğu kendine çekecektir. Ama erken ama geç, bunun için biraz sabır gerekecektir o kadar.

Tahsil için memleketinden ayrılan bir genci bekleyen, önce yepyeni bir çevredir. Havasıyla, suyuyla, insanlarıyla, doğasıyla yepyeni bir çevre... Hemen her genç bu yeni ortama çabucak uyum sağlar. Bu yeni çevrede kendini daha özgür, daha bağımsız hisseder. Sorumsuz biri değilse bu durumu fırsata çevirip aslı görevlerine daha bir şevkle sarılır.

Tahsil için uzun süreliğine gidilen mekânlar, zamanla insana yetmeyebilir. O zaman da yakın çevreden başlayarak diğer mekânları ziyaret etmek icap eder. Zira yapılan her gezi, insanın gönül bahçesinde yepyeni ve taptaze çiçekler açtıracaktır.

Tahsil hayatı bitmek üzeredir. Gencin önünde -Allah izin verirse- uzun bir hayat vardır. Bu hayat, ister istemez farklı mekânlara, farklı kültürlerle yelken açmayı gerektirecektir. Bir başka deyişle, arının bal yapmak için binlerce çiçeğe konması gibidir bu hayat. Binlerce değil ama belki onlarca şehir, onlarca tecrübe, onlarca olgunluk kapısı... Ne mutlu bu fırsatları gönül hanesine zenginlik olarak yansıtanlara.

Evlilik çağı çoktan gelmiştir gencin. Herkes gibi o da sevdiğiyle bir ömür geçirmek isteyecektir. Ama nerede? Yakın ya da uzak belki de denizaşırı mekânlar onları beklemektedir. Her kuş, kendi yuvasını kuracaktır. Her yuva aynı zamanda insanın can evine kurulacaktır. Can evi; en sağlam, en huzurlu yerdir, hiçbir depremle sarsılmaz, hiçbir sel ona zarar veremez, yangın bile ilişemez ona. Can evlerine kurulan yuvalar, yepyeni mekânlarla daha bir zenginleşir.

İş için de değiştirilir mekânlar. Mesafelerin kıaldığı günümüzde bir yerden bir yere gitmek hiç de zor değildir. Sabah kahvaltısını memleketinde yapan bir kişi öğle yemeğini farklı bir şehirde hatta farklı bir ülkede yapıp akşam evine dönebilir. İnsanoğlu böylesine hızlı bir tempoda bile ruhunu ferahlatmayı bilmelidir. Aksi hâlde onca yolculuk kuru bir ziyetten öteye geçemeyebilir.

Her seyahat, bir özlemle başlar. İnsan doğduğu yerleri özler ve ilk fırsatta oralara gitmek ister. Ne yazık ki çoğu zaman mümkün olmaz bu. Dünyanın hay huyu engel olur buna. Bazen de sosyal ve siyasi sebepler imkân vermez böyle bir yolculuğa.

Sınırlarının ötesinde kalan memleketini özleyen bir şair ne yapar? Bu şair, Yahya Kemal Beyatlı ise, AÇIK DENİZ şiirini yazar ve bu şiirin bir yerinde şöyle der:

"Aldım Rakofça kırlarının hür havâsını,
Duydum, akıncı cedlerimin ihtirâsını.
Dindirmez anladım bunu hiçbir güzel kıyı,
Bir bitmeyen susuzluğa benzer bu ağrısı."

"Bir bitmeyen susuzluk" gibidir memleket sevdası. Susuzluk, suyla giderilir. Suyun kaynağı belki bir adım ötemizdedir, belki çok uzakta. Marifet susuzluğu fark edip ona doğru yönelmekte.

İnsan çeşitli sebeplerle seyahat eder dedik ya bunların en önemlisi "sılayirahim" niyetiyle yapılanıdır. "Akrabalık bağlarını yaşatmayı, akrabaların birbirini ziyaret etmesini ve iyi ilişkiler kurmasını" ifade eden bu ahlâk terimi, özellikle bizim gibi toplumlarda daha bir değer kazanır.

İslam Ansiklopedisi'nde belirtildiğine göre, Allah Teâlâ, ana rahmine bağlı akrabalık düzenini kurduktan sonra bu bağları yaşatanlara kendisinin ilgisinin süreceğini, akrabalık bağlarını koparanları ise kendi ilgisinden mahrum bırakacağını bildirmiştir. Bazı hadislerde de Allah'ın "Rahman" ismiyle sılayırahim arasında ilişki kurularak bu görevi yerine getirenlerin ilâhî rahmetten nasiplerini alacaklarına, ihmal edenlerin ise rahmetten yoksun kalacaklarına işaret edilmiştir.

Doğup büyüdüğü toprakları sılayırahim niyetiyle ziyaret edenlere ne mutlu. Akrabalarıyla bu niyetle hasret giderenlere ne mutlu. Atalarının mezarını sırf evlatlık görevini yerine getirmek için ziyaret edenlere ne mutlu. Hayatta hiç akrabası kalmasa bile, "Ben şurada doğdum; babam şurada çalıştı, şu ağacın altında dinlendi; annem şu çeşmeden su taşıdı evimize..." diyerek o toprakların kokusunu içine çekenlere ne mutlu. O evlerin, o ağaçların, o çeşmelerin, o sokakların yerinde yeller esiyor olabilir; varsın olsun, ruhumuzun bir parçası orada duruyor ya o yeter bize.

Sadece yeni yerleri, yeni coğrafyaları keşfetmek için yapılan seyahatler ne kadar güzeldir. Hayatında böyle seyahatlere sıkça yer verenler, Paulo Coelho'nun "Tekne limanda güvendedir. Ama teknenin amacı bu değildir." sözündeki anlamı, hayata geçiren kişilerdir. Bunlar, aynı zamanda Goethe'nin dediği gibi bir yere varmak için değil, keşfetmek için seyahat ederler.

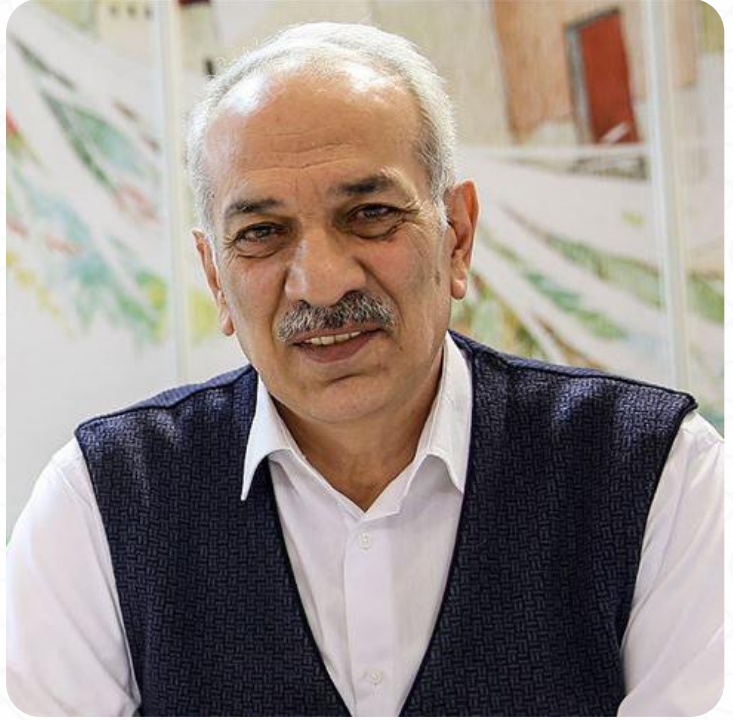
Size bir başka seyahat türünden bahsedeyim mi? İnsanın kendi iç dünyasına yaptığı yolculuktur bu. O kadar kolaydır ki bu yolculuk; para pul istemez, vize mecburiyeti yoktur, zaman ve mekânla sınırlı değildir. İsteddiğimiz her zaman çıkabiliriz bu yolculuğa. Şöyle gözümüzü yumacak ve adımlamaya başlayacağız geçmişimizi. Sonra sorular soracağız kendimize: "Ben neyim, kimim, ömrümü neyle geçirdim, kendime ve insanlara faydam oldu mu; en önemlisi de beni yaratan Allah'ın istediği gibi bir hayatım oldu mu, olmadıysa neler yapmalıyım?" Sevgili Peygamberimizin, "Evvel refik, bade'l-tarik. (Önce yoldaş, sonra yol.)" buyurduğu gibi iç dünyamıza yaptığımız yolculukta yoldaşımızı doğru seçersek amacımıza ulaşmış oluruz.

Şunu da unutmayalım: Nasıl bir yolculuğa çıkarsak çıkalım, sırtımızdaki yükleri geride bırakmamız gerekiyor. Saf, tertemiz ve Orhan Veli'nin deyimiyle "kaygılardan azade" başlamalıyız yolculuğa. İşte o zaman tebdilimekânda bizi bekleyen ferahlığa ulaşabiliriz.

BİR ÇİÇEK TİR ÖĞRENCİLER

BESTAMİ YAZGAN
EĞİTİMCİ - YAZAR - ŞAİR

Bilgi bahçesinin gülü,
Bir çiçektir öğrenciler.
Gönülleri sevgi dolu,
Bir çiçektir öğrenciler.

Öğretmenin eli, kolu,
Kimi kızı, kimi oğlu.
Milletine candan bağlı,
Bir çiçektir öğrenciler.

Sıra sıra ve peş peşe
Kalbe dolan bin bir neşe.
Kimi Ali, kimi Ayşe,
Bir çiçektir öğrenciler.

“Gözler yıldız, dilleri bal”,
Al bayrakta beyaz hilal,
Okul ağaç, öğretmen dal,
Bir çiçektir öğrenciler.

Onlar benim varım yoğum,
Onlar benim azım çoğum,
Onlar benim tomurcuğum,
Bir çiçektir öğrenciler.

Türkçenin gül hecesinde,
Şanlı yurdun yücesinde,
Cumhuriyet bahçesinde,
Bir çiçektir öğrenciler.

TANIMAK VE TANIŞMAK

İSMAİL GÜLER
EĞİTİMCİ YÖNETİCİSİ & ÖZKURBİR YK ÜYESİ

**Her insan bir kitap;
bazıları sadece
kapağında kalır.**

**Gerçek karakter,
menfaatin dokunduğu
yerde ortaya çıkar.**

**Kapağa değil, sayfalara
bak; insan orada gizlidir.**

**İnsanı anlamak, satır
aralarını okumaktır.**

“İnsanlar kitap gibidir. Gerçek karakterlerini kapağına bakınca değil, zamanla sayfalarını okudukça anlarsınız.” Hikmetli Söz

Bir insanı ne kadar zamanda/sürede tanırırsınız?

Altı ay? Bir yıl? Beş yıl? 10 yıl? Daha az? Daha çok?

İnsanları ilk olarak dış görünüşüne bakarak tanıyoruz. İlk etki diyoruz buna, ilk beş dakikalık izlenim. Sonra da yanılıyoruz. Belirli yaşanmışlıklardan sonra “Tamam, artık onu iyi tanıyorum” cümlesini kurmak zor geliyor.

İnsanları ancak eleştirdiğinizde, damarlarına bastığınızda, menfaatlerine dokunduğunuzda, çıkarıyla ve idealiyle yüzleştirdiğinizde tanırırsınız. İnsan kitabının sayfalarını bu şekilde okuyabilirsiniz.

“Bir insanı tanımak için ya alışveriş yapmalı ya da yola gitmeli” Atasözü

Yolculuk, yol arkadaşlığı fedakârlığı, cesareti, mertliği gerektirir; dolayısıyla yolculukta karşılaşılan zorluklar sebebiyle ortaya konan davranışlar kişilerin niteliklerini belirgin kılar. Keza alışveriş etmekte insanları tanımak bakımından önemli bir ölçüttür.

Çünkü alışveriş bir şeye sahiplenmeyi gerekli kıldığı için kişinin çıkarıcı yönünü bütün çıplaklığıyla ortaya koyar. Bu nedenle ortak bir işe girmeden insanların gerçek yüzünü anlamak oldukça zordur.

Mevlana'nın söylediği gibi;

"İnsanları iyi tanıyın, her insani fena bilip kötölemeyin, her insanı da iyi bilip övmeyin." Bunu bir hikâye ile açıklamaya çalışalım.

Bir zamanlar iki arkadaş çölde yolculuk yapıyorlardı. Yolun bir yerinde aralarında tartışma çıktı ve arkadaşlardan birisi diğerinin yüzüne bir tokat attı. Tokat yiyen arkadaşın canı yanmış, kalbi kırılmıştı; ama hiçbir şey demedi, sadece eğilip kuma şunları yazdı:

"Bugün en iyi arkadaşım yüzüme bir tokat attı."

Yürümeye devam ettiler. Gece olduğunda, yaktıkları ateşin yanında yemeklerini paylaştılar ve sonra da uyudular. Ertesi sabah yollarına devam ettiler. Fakat suları bitmek üzereydi. Neyse ki, sonunda bir vahaya ulaştılar. Doya doya su içtiler, mataralarını doldurdular. Sonra suda yıkanmaya karar verdiler. Tokat yemiş olan arkadaş, suyun balçıklı kısmına takıldı. Kendi başına kurtulamadığı gibi, gitgide batıyordu. Ama arkadaşı hemen atılıp onu kurtardı. Suda boğulmanın eşiğinden kurtulan arkadaş, biraz ötedeki bir kayanın yanına gitti ve kayanın üzerine şu yazıyı kazıdı:

"Bugün en iyi arkadaşım hayatımı kurtardı."

Bir önceki gün en iyi arkadaşını tokatlamış, bugün ise onun hayatını kurtarmış olan arkadaş sordu:

"Senin canını yaktıktan sonra, kumun üstüne yazmıştın, şimdi ise bir kayanın üstüne yazıyorsun, neden?"

Diğer arkadaşı ona şu cevabı verdi: "Birisini bizi incittiğinde, bunu kumun üstüne yazmalıyız, ta ki affedicilik rüzgârları onu kolayca silebilsin. Fakat birisi bize iyilik yaptığında onu kayanın üstüne nakşetmeliyiz ki; ne öfke, ne intikam rüzgârları onu oradan hiç silemesin."

Tanımak ve tanışmak arasındaki farkı güzel bir şekilde anlatan başka bir kıssa şöyledir: Bir gün bir bilgeye genç bir adam gelir ve "Efendim, tanımakla tanışmak arasındaki fark nedir?" diye sorar. Bilge adam ona bir meyve verir ve "Bunu ye" der. Genç adam meyveyi yer ve "Bu bir elma" der. Bilge ona tekrar sorar: "Bu meyveyi tanıdın mı?" Genç adam "Evet, tanıdım. Elma olduğunu biliyorum" der.

Bilge der ki: "Sen bu meyvenin adını biliyorsun, tadını aldın ama onu gerçekten tanımak için ağacını görmeyen, nasıl büyüdüğünü bilmen, nerede yetiştiğini anlamak gerekir. Tanışmak yüzeyde olur, tanımak ise derinlik ister."

Bu kıssada anlatıldığı gibi, bir insanla ya da bir durumla tanışmak, o anki yüzeysel bir karşılaşma olabilir. Ancak tanımak, derin bir anlayış, gözlem ve tecrübe ile mümkündür. Tanışmak başlangıçtır, tanımak ise uzun bir süreçtir.

Tanımak ve tanışmakla ilgili bir başka kıssa da şu şekildedir:

Bir gün bir öğrenci, yıllarca bilgeliğiyle tanınan bir ustanın yanına gelir ve sorar:

"Üstat, bir insanı gerçekten tanımak ne demektir? Yüzlerce insanla tanışıyorum, onlarla konuşuyorum, ancak hala onları tanımadığımı hissediyorum."

Usta, öğrencisine hiç soru sormadan onu evin yanındaki büyük bir ağaca götürür ve şöyle der: "Bu ağacı görüyor musun? Ne kadar büyük ne kadar güçlü görünüyor, değil mi?"

Öğrenci başını sallar. Usta devam eder: "Bu ağacı tanıdığını düşünebilirsin, çünkü onun dallarını, yapraklarını, gövdesini gördün. Fakat, bu ağacı gerçekten tanımak istiyorsan, onun köklerinin derinliklerine inmelisin. Toprağın altında neler yaşadığını, rüzgarlara nasıl direndiğini, kuraklığa nasıl dayandığını öğrenmelisin. Bu ağacın dallarını gören, onu tanıdığını sanır; ancak köklerini görmeyen, onu hiç tanımamıştır."

Sonra usta ellerini öğrencinin omuzlarına koyar ve şöyle der:

"Bir insanı tanımak da böyledir. Yüzeydeki görüntüsü, konuşmaları, davranışları yalnızca onun dallarıdır. Ama asıl onu anlamak istiyorsan, kalbine, ruhuna, geçmişine, yaşadıklarına, mücadelelerine inmelisin. Çünkü köklerini bilmediğin bir ağacın ne kadar güçlü olduğunu bilemezsin. İnsanları yüzeyde tanımak kolaydır, fakat onların köklerine inmeye cesaret etmek gerçek bilgeliği getirir."

Bu kissa, bir insanı gerçekten tanımanın yüzeysel görüntülerin ötesine geçmek, onun yaşamındaki derin izleri anlamak olduğunu çok güçlü bir şekilde vurgular. Tanımak, sadece gözle görüleni değil, görünmeyen kökleri de fark etmektir.

DEĞERLER EĞİTİMİ FELSEFESİ: GEÇMİŞİN YÜKÜ

MEHMET YILDIRTAN
ARAŞTIRMACI YAZAR

Manevi değerlerin düşünce ve bilgi nesnesi “olamama” probleminin bilimsel yöntem ve epistemolojik konfigürasyonun yanında; siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel bir geçmişi de var.

Bu “geçmişin yükü”, ve özellikle din ile bilimin/düşüncenin arasının ayrılması; kilise ve burjuva rekabetinden neşet eden ideolojik bir bagajdır. Bu bağlamda süreci kabaca hatırlamak ve hangi dönemlerde ne gibi sorunlar yaşandığını okumak; din ve bilimin karşıtlığı illüzyonunu, dolayısıyla da manevi değerlerin “epistemik düşüşünü” hakkında anlamamızı sağlayacaktır.

KİLİSE – BURJUVA REKABETİ

Ekonomik Tezahürler

Burjuva sınıfının, ekonomik değişimlerle gelişen ve güçlenen bir sınıf olduğu malum. Ortaçağ’da belli bir ekonomik tekeli elinde bulunduran Kilise ile Burjuvazinin rekabeti ve menfaat çatışması, Batı’nın geleceğini belirledi.

Ortaçağ’da, Kilisenin geniş toprakları vardı ve tarımsal üretimin önemli bir kısmına hakimdi. Öşür, tahsisat, endüljans ve kilise vergisi gibi pek çok gelir kalemi mevcuttu. Kilise, faiz yasağı gibi bazı kısıtlamalarla da ekonomik faaliyeti ahlaki olarak düzenliyordu. Bu koşullarda piyasanın büyümesi ve sermaye birikimi yavaş, ticari girişim de sınırlıydı.

**Manevi olan, bilginin
dışında değil
merkezindedir.**

**Epistemik düşüş,
anlamın unutulduğu
verde başlar.**

**Tarih ayırtırdı, düşünce
yeniden birleştirmelidir.**

**Bilgi tek başına yetmez;
insanı değer tamamlar.**

12 ve 14. Yüzyıllar arasında şehirleşmenin ve ticaret yollarının artması ile beraber bir tüccar sınıfı(merhcant class) oluşuyor. Loncalar kurularak network sağlanıyor, işbirliği ve lobi gücü geliştiriliyor. Bu süreçte tıpkı Floransalı Medici ailesi gibi banker ve girişimci aileler de ekonomik hareketliliğe yön veriyorlar.

Kilisenin faiz yasağı ve kontrolcü yapısı doğal olarak Burjuva ile arasında bir çatışma ve gerilim oluşturuyor. Bazı bankalar – örneğin Medici- “exchange rate difference” (kur farkı) gibi farklı kavramlar ve tevillerle dolaylı yoldan bu yasağı aşmaya çalışsa da, Kilise bu tarz “hülleleri” günah sayıyordu.

Kilise, kendisinin kontrol gücü zayıfladığında aforoz(tekfir/excommunication) ve endüljans gibi uygulamalarla bir yandan gelir yaratıyor bir yandan da burjuva sınıfını kısıtlamaya çalışıyordu. Buna mukabil Burjuva ise, kent meclislerinde güçlenerek bağımsızlık kazanma çabası içerisindeydi. Mesela Hansa Birliği gibi ticari organizasyonlar, kiliseden bağımsız büyüyordu.

Reform hareketlerini de biraz bu yönden değerlendirmek gerekiyor. 16. Yüzyıl sonrası Protestanlığın etkisi ile beraber faiz yasağı hafiflemiş, endüljans ve kilise vergilerine karşı çıkmış, bir nevi kilisenin tekeli daha da kırılmıştır. Luther’in reformu sadece teolojik değildir, Burjuva – Kilise rekabetinin ekonomik sahadaki çatışmalarıyla da alakalıdır. Nitekim Weber’in, Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu adlı eserinden mülhem, Protestanlığın – özellikle Kalvinist etiğın–kültürel ve toplumsal motivasyon açısından kapitalizmin gelişimine önemli bir katkı sağladığını ifade edebiliriz.

Siyasi İzdüşümler

Kilisenin tahakküm hakkı, ilahi otoritesine (divine right) dayanıyordu. Burjuva ise iktidarın meşruiyetini toplumsal konsensüs merkezine taşımaya çalışıyordu. Hobbes, Locke, Rousseau’nun yazılarını da, “toplumsal sözleşme (social contract)” felsefesinin inşası olarak değerlendirebiliriz. Kilisenin din kaynaklı kısıtlılıklarına karşı çıkmak isteyen Burjuva, daha toplumcu ve insan merkezli bir sistem öneriyordu.

12 ve 16. Yüzyıllar arasında Fransa, İspanya, İngiltere gibi krallıklarda merkezileşme temayülü gözlemlenirken, kilisenin yetkileri kısıtlanıyordu. Burjuvazi, vergi ve borç veren sınıf olarak krallarla ittifak kuruyor, Kilisenin evrensel iktidar iddiasına karşı yerel/ulusal iktidarı destekliyordu. Ulus devletin doğuşunu hazırlayan bu süreçte, Burjuvazi bir nevi finansördü. Fransa’da kralın kilise üzerinde egemen olduğunu savunan ve Papalığın evrensel iktidar iddiasına karşı çıkan “Gallicanism” hareketi, bu tarz bir talebin örneklerinden biridir.

Burjuvazinin yükselişi, iktidar referansının metafizik bir ilkedden (Tanrı) dünyevi ve işlevsel bir ilkeye (kamu yararı/toplumsal sözleşme) doğru bir eksen kaymasını beraberinde getirdi. Bir örnek olması bakımından, İngiltere’de 1688 yılında gerçekleşen “Şanlı Devrim”, parlamentonun üstünlüğünü ilan ederek monarşik yetkiyi sınırlamış, meşruiyetin kaynağını ilahi temellerden halkın temsilcilerine geçiş sürecini başlatmış oldu. Dünya tasavvurunu şekillendiren bilimsel perspektifte de benzer bir değişimin olduğu da dikkatten kaçmamalı. Siyasi pratiklerle bilimsel/felsefi gelişim ve değişimlerin paralelliği beklenen bir durumdur.

Bilimsel ve teknolojik araştırmalar özellikle Burjuvanın tevessül ettiği en önemli yatırım alanı olmuştur. Klasik/skolastik felsefenin tasavvuruna göre organize olmuş Kilise’ye karşı yeni tekno-bilimi desteklemenin hem pratik/pragmatik faydası oluyor – atölyeler, fabrikalar, deniz aşırı ticaret vb.- hem de Kilise’ye karşı “siyasi nüfuz” olarak geri dönüşü oluyordu. Bu yüzden Burjuvazi, akademik özerkliği ve üniversitelerde “laikliği” desteklemiştir. Galileo’dan Newton’a kadar “yeni” bilimsel faaliyetler, burjuva desteği ile kurulmuş, resmi eğitim kurumlarına alternatif olan loca ve kulüplerde yapılıyordu.

Sosyolojik Yansımalar

Kilise-Burjuva rekabeti ve neticesi olan ideolojik kırılma, toplumsal alanda da güçlü bir şekilde kendini gösteriyor. Toplumsal statü göstergelerinde, kutsal ve özcü referanslardan, ekonomik ve pragmatik referanslara kayma görüyoruz. Halkın üzerinde ruhbanların ve soyluların yer aldığı, katı hiyerarşik yapı, ticaretin ve iktisadi teşebbüslerin gelişmesiyle zenginliğin ve

yeteneğin etkili faktör olduğu bir yapıya evriliyor. Burjuva ailelerinin çocuklarına özel bilimsel eğitim aldirmaları, bu statü yarışında nesillere yayılan sınıfsal bir avantaj elde etme amacı güdüyordu denilebilir.

Weber'in Protestan ahlakı vurgusu, çalışma ve iş ahlakı açısından da toplumun değişen vizyonu hakkında ipucu veriyor. Kilisenin standart ruhbanca bakışında zenginlik bir problematik iken, Burjuva ideolojisi için çalışmak kutsaldır ve tahsil edilen zenginlik meşru bir kazanımdır. Birey, "teolojik mükellef" olmaktan, "homo economicus" olmaya doğru yol almıştır.

Bilgi sosyolojisi açısından, klasik/skolastik felsefenin kavramları ile sistematikleştirilmiş olan dini düşüncede, manevi değerler, toplumu organize eden temel idelerdir. Burjuva'nın ve kapitalizmin yükselişiyle ise "bilgi", üretime katkı sağlayan teknik bir araç olmaktadır. Manevi değerlerin yalnızca bireysel alanda geçerli olması, buna karşılık kamusal alanın tekno-bilimsel bilgi tarafından belirlenmesi, modern dünyanın kurucu ikiliğidir.

Entelektüel/Kültürel Tezahürler

Serinin ilk yazısında ayrıntılarıyla anlattığımız bilim felsefesi dönüşümü, entelektüel hayatı ve kültürel konjonktürü kökünden değiştirdi. Aristoteles'ten itibaren devam eden, metafizikçi ve idea temelli felsefe-bilim yöntemi, Kilisenin dini otoritesi ve yorum filtresi ile hakim paradigmayı oluşturuyordu. Rönesansla başlayan bilim devrimi ile matematik temelli, hesaplama ve nicelikçi bilim, manevi/aklî unsurları dışarda bırakan teknik bir paradigma ve dil inşa etti. Bunun tabii bir sonucu olarak teoloji merkezli eğitimin yerine 16.yüzyıl sonrasında tıp, fen bilimleri, hukuk gibi alanlar adım adım ön plana çıktı ve merkezi hale geldi.

Kilisenin dogmatik otoritesi azalırken, Burjuvazinin teknik bilgi merkezli tahakkümü iktisadi, kültürel ve teorik olarak güç kazandı. Kutsal metnin otoritesinin yerini matematik, deney, gözlem gibi bilimsel yöntemin araçları aldı. Özellikle 19. Yüzyılda, pozitivizm gibi bilimsel yöntemin bizatihi kendisini metafizik bir pozisyon olarak belirleyen felsefi görüşler popüler hale geldi.

Burjuvazinin teknik bilgi talebi, kapitalizmin ihtiyacına gören şekillenen, öngörülebilir, hesaplanabilir, fiziksel mekanik evren tasavvurunu taşıyan bir popüler paradigmayı da inşa etmiş oldu. Pratik ve pragmatik olarak başarılı olduğu aşikar olan bu tekno-bilimsel perspektif, "anlamsız" bir metafiziğe dönüşünce manevi değerlerin epistemik düşüşü gerçekleşmiş oldu.

TARİHİN ELEŞTİRİSİ ve ANLATININ ÇELİŞKİSİ

14.yüzyılda gerçekleşen veba, klasik ve skolastik açıklama modellerine duyulan güvenin kırıldığı tarihsel duraklardan biridir. Veba zamanları için yazılmış, Boccaccio'nun Decameron isimli kitabındaki hikayelerde tasvir edilen iki yüzlü din adamları, ahlaki dejenerasyon, sınırların sorgulanması; kırılmanın mahiyetiyle alakalı kamusal hissiyata dair elle tutulur bir resim sunuyor. Kilise bu vebaya bir çözüm bulamıyorken –ki hiçbir otorite çözüm bulamıyordu, "erken ampirik refleks" ile alınan tedbirler (karantinalar), birbiriyle tutarsız alternatif yöntemler insanların bilime bakışında bazı öncelikleri tekrar gündeme getirdi. İdealar ve manevi değerlerin, doğaya karşı pratik mücadelede "etkisiz" kalması, işe yarayan bilginin (techne) itibarının artmasının önünü açtı. İnsanlar dine sarılmaktan geri durmadı şüphesiz, genel bir eğilimden bahsetmek zor fakat bu veba, skolastik felsefe-bilimsel yöntemin ve idealenin "epistemik statü" düşüşüne açıkça etki etmiştir.

BİR MEDENİYETİ YETİŞTİREN ÖĞRETMEN MUALLİM-İ EKBER: HZ. MUHAMMED (SAV.)

KEMAL TUNÇ
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

MERHAMETİN GÖLGESİNDE BİR RUH İNŞASI

Kırık Kalplerin Tabibi ve
Oyunun Mukaddes Dili

**Eğitim, sadece doğruları
biriktirmek değil,
hataları birer tekamül
basamağına
dönüştürebilme
sanatıdır.**

Muallim-i Ekber'in (Hz. Muhammed (sav.)) rahmet ikliminde hata; bir dışlanma sebebi değil, şefkatle sarılacak bir yara, hikmetle düzeltilecek bir eksiklik. O, insanı sadece bildikleriyle değil, yanıldıklarıyla da kucaklayan bir gönül sultanıydı.

Hataları Rahmetle onarmak O'nun dünyasında "ceza", ruhu ezen bir balyoz değil; kalbi uyandıran ince bir dokunuştur. Mescidin orta yerine idrarını yapan bedeviye öfkeyle değil, insanın hamliğini bilen bir tebessümle bakmıştı. Sertliğin kalpleri katılaştırdığı bir çağda, "Siz zorlaştırıcı değil, kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz" buyururken, aslında eğitimin en büyük sırrını fısıldıyordu: İnsan, ancak sevildiği ve kabul edildiği bir iklimde hatasından utanır ve güzelliğe hicret eder. O, ayıpları örten, ümidi tazeleyen, her düşüşte bir el uzatan sonsuz bir limandı.

Çocuklaşmanın Asaleti: Kâinatın Efendisi, minik bir yüreğe dokunurken büyüklük hırkasını bir kenara bırakır, onlarla çocuklaşırdı. Torunlarını sırtına alıp "ne güzel devedir sizin deveniz" dedirten o eşsiz tevazu, eğitimin kürsülerde değil, oyun sahalarında başladığının en büyük nişanesiydi. Bir çocuğun dünyasına girmeyi, onunla aynı hizada olmayı ve başını okşamanın verdiği o muazzam güveni, bugünün pedagojisi hala hayretle izlemektedir. O'nun nazarında çocuk, sadece geleceğin bir parçası değil; bugünün en kıymetli emaneti ve cennetin dünyadaki kokusuydu.

Zamanı ve Mekanı aşan ufuk olan Nebevi eğitim, sadece mescidin duvarları arasına sıkışmış bir faaliyet değildi. O, hayatın her anını bir mektebe dönüştürürdü. Yabancı dil öğrenmeyi teşvik ederken ufku cihanşümül tutuyor, okuma-yazmayı savaş esirlerinin özgürlük bedeli yaparken bilginin her türlü zinciri kıracağına gösteriyordu. Adaletle hükmederken terazinin dengesini bir milim bile saptırmıyor, takdir ve dua ile talebesinin ruhunu şevkle besliyordu.

Son Söz: Bir Mirasın İzdüşümü Muallim-i Ekber'in Hz. Muhammed (sav.) bıraktığı miras; sadece kitaplarda kalan bilgiler değil, hayata dokunan, insanı onurlandıran ve dünyayı güzelleştiren bir ahlaklıdır. O'nun metodu; sabırla yoğrulmuş, samimiyetle mühürlenmiş ve merhametle taçlandırılmış bir yolculuktur. Bugünün eğitimcileri için asıl mesele, sadece bilgiyi aktarmak değil; O'nun gibi kalplere çizgi atmadan, ruhları incitmeden birer "insan mimarı" olabilmektir.

Bir Medeniyeti Taşımak: Bugünün Öğretmenine Çağrı

İyi bir öğretmen, doğru zamanı kollamaz; zamanı fırsata dönüştürür.

Hz. Peygamber'in öğreticiliğinde dikkat çeken en temel özelliklerden biri de budur. O, eğitimi belli saatlere, mekânlara, kürsülere hapsedmez. Hayatın akışı içinde yakaladığı her anı, bir öğrenme kapısına dönüştürür.

Bir soru sorulduğunda, sorunun arkasındaki ihtiyacı görür.

Bir olay yaşandığında, dersini hazırlar.

Bir hata yapıldığında, incitmeden düzeltir.

Bir iyilik gördüğünde, takdir eder, dua ile pekiştirir.

Onun öğretmenliği, sadece anlatan değil; rehberlik eden bir öğretmenliktir. Öğrencisini kendi dünyasında bırakmaz, elinden tutar. Kolaylaştırır, alternatif üretir, kapılar açar. Çünkü bilir ki her insanın öğrenme yolu farklıdır ve her sorunun sahibine uygun bir cevabı vardır.

Bugünün öğretmeni için bu anlayış büyük bir sorumluluk taşır.

Çünkü çocuk, sadece bilgiyi değil; adaleti, merhameti, sabrı, nezaketi de öğretmeninden öğrenir. Kendisine değer verildiğini hisseden çocuk, ait olur. Hakkının korunduğunu bilen çocuk, güven duyar. Güven duyan çocuk ise öğrenmeye açıktır.

Muallim-i Ekber olan Hz. Muhammed (sav.) öğretirken adaleti elden bırakmaz. Çocuklar arasında ayırım yapmaz, sevgiyi bölüştürürken teraziye kaçırılmaz. Kibirden uzak durur, tevazu ile yaklaşır. "Ben de bir insanım" diyerek muhatabının kalbini rahatlatır. Çünkü eğitimde üstünlük kurmak değil, yakınlık kurmak esastır.

Bir öğretmen, ders anlattığı sürece değil; öğrencisinin hayatında iz bıraktığı sürece hatırlanır.

Muallim-i Ekber'in mirası bize şunu emanet eder:

Çocuğa Allah'ın bir emaneti olarak bakmak...

Severek, sabırla, adaletle yürümek...

Ve her gün yeniden niyet ederek sınıfa girmek. Çünkü bazen bir öğretmen, bir çocuğun kaderidir.

AHLÂKIN GÜCÜNE TALİP OLMAK: İSLAMİYET VE MERHAMET

ÖMER FARUK KONCA
EĞİTİM YÖNETİCİSİ

**Merhamet olmayan
verde medeniyet kök
salmaz.**

**Zalimin düzeni geçicidir,
mazlumun duası
kalıcıdır.**

**Gücü değil, hakkı
büyütenler tarihe iz
bırakır.**

**Merhamet, fetihlerin en
yücesidir.**

Cenâb-ı Hak buyuruyor: Bismillahirrahmanirrahim "O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi..." (Âl-i İmrân, 159)

Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Efendimiz buyurdular: "İnsanlardan öyleleri vardır ki, onlar hayra anahtardır, şerre de kilittir. Öyleleri de vardır ki (tersine) onlar şerre anahtardır, hayra kilittirler. Allâh'ın ellerine hayrın anahtarlarını verdiği kimselere ne mutlu! Allâh'ın şerrin anahtarlarını ellerine verdiği kimselere de yazıklar olsun!" (İbn-i Mâce, Mukaddime, 19)

Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Efendimiz buyurdular: "Yeryüzündekilere merhamet ediniz ki, semâ ehli size merhamet etsin." (Ebû Dâvûd, Edeb, 58; Tirmizî, Birr, 16)

Merhamet ve rahmet kelimeleri; "acımak, esirgemek, korumak, bağışlamak" anlamlarına gelir. Rahmet ve rahim kelimeleri de aynı kökten gelmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de merhamet kelimesi bir âyette geçerken (Beled, 90/17), rahmet kelimesi 114 defa tekrar edilmiştir. Yine Kur'ân-ı Kerîm'de aynı kökten gelen "erhamürrahimîn", "rahmân", "rahîm" ve "zürrahmeti" kelimeleri Allah'ın sıfatı olarak kullanılmıştır.

Hazret-i Ebûbekir (radiyallâhu anh) ve Hazret-i Osman (radiyallâhu anh) gibi imkân sahibi sahâbîler, servetlerini dâimâ infak yolunda sebil etmişlerdir. Hazret-i Ömer (radiyallâhu anh); mes'ûliyet çırpınışıyla Medine sokaklarında gecelemiş, sırtında un çuvalı taşıyarak mâtemlerin civarında olmuştur. Devrinde birçok şehirde zekât verilecek fakir bulunamayan Ömer bin Abdülaziz (rahmetullâhi aleyh); teb'asından yoksulların, bîcârelerin ızdırabıyla geceleri yaralı bir kuş gibi çırpınmıştır.

Tarihin gördüğü en büyük fütihat yaşanmış, 30 yılda Hicaz'dan neş'et eden bir îman ve cihad hareketi Afrika'nın kuzeyinden Semerkand'a ulaşmıştı. Bu fetihler, muazzam bir servet akışı demek idi. Tarihte büyük istilâlar gerçekleştiren devletler; ele geçirdikleriyle merkezlerinde dev, gösterişli saraylar, âbideler inşâ ettiler. Fakat ashâb-ı kiram, almaya değil ihsan etmeye gitmişti. Bütün imkânlar; fethedilen beldelerin insanına hizmete, ihsâna, ikrâma çevrildi. Fethedilen beldeler, İslâm'ın faziletler medeniyeti ile mâmur hâle getirildi, bereket buldu. Gerçek fetihler de hidâyetlere vesile oldu, gönüller ihyâ edildi. Çünkü sahâbe, israf değil infâk ehli idi.

Hazret-i Ali'nin (radiyallâhu anh) ifade ettiği; "Zenginlerin israfı ölçüsünde fakirler aç kalır." tehlikesine dikkat ederek nefislerinden tasarruf ediyor, merhametlerini fiiliyata döküyorlardı. Yani kendilerinde olan imkânları nefislerine tahsis etmeyip, kendisinde olmayanlara ikram ediyorlardı.

Yine tarihte büyük istilâlar, büyük göçlere sebebiyet verir. Çünkü işgâlcilerin zulüm, talan ve tecavüzleri sebebiyle halk daha emniyetli yerlere kaçar. Fakat İslâm fütuhâtının gerçekleştiği geniş coğrafyalarda ise böyle bir kaçış yaşanmadı. Çünkü İslâm; kimsenin dinini zorla değiştirmedeği gibi malına da el koymuyordu. Aksine mahdut bir cizye karşılığında reâyânın hürriyet ve emniyeti devletin boynunun borcu oluyordu. Bunun içindir ki Lehistan'da: "Osmanlı atları Vistül Nehri'nden su içmedikçe bu ülkenin hürriyet ve istiklâl kavuşamayacağı..." sözü bir darb-ı mesel hâline gelmişti. (Osman Nûri Topbaş, Yüzakı Dergisi)

Mâbeyn kâtiplerinden, Abdülhâmid bağılı olmayan birisi hatıralarında anlatıyor:

"Bir akşamdı, mâbeynde nöbetçi olarak ben kalmıştım. Gelen mektup, telgraf, rapor ve tezkerelerin listesini tertipleyip huzura çıkmak üzere iken bir telgraf geldi. İstanbul'da Lâleli Postahânesi memurlarından birinin Yıldız'a çektiği bir telgrafta, karısının o gece doğum yapacağı, doğumun çok zor olacağına dair doktorlar tarafından dikkat işareti verildiği, elinde hiçbir vasıta bulunmadığı ve merhamet-i şâhâneye sığındığını bildiriyordu. Bu mektuba kıymet vermedim ve listeye almadım. Huzurda padişah âdeti üzere her şeyi ayrı ayrı gözden geçirdikten sonra ilave etti:

– Başka bir şey var mı?

Telgrafı söyledim. Arza değmeyeceğini düşünerek listeye almadığımı söyledim.

Emir verdi:

– Hemen getiriniz.

Getirdim. Dikkatle okudu ve derhal mütehasıs bir tabip ve yavere, doğru Lâleli'ye giderek doğumu kontrol altına almalarını, benim de kendilerine refâkat etmemi ferman etti. Gittik ve işimizi bitirip sabaha karşı döndük. Bir de ne görelim: Hünkâr, bahçe üzerindeki odasında, ışıklar açık, cama vurarak bizi çağırıyor mu? Sabaha kadar uyumayıp bizi beklediğini anladık. Netîceyi sordu. Doğumun zor olduğunu, fakat müdâhale ile kadının kurtulduğunu, çocuğa 'Abdülhamîd' isminin verildiğini, ihsân-ı şâhânenin de aile reisine teslim edildiğini, adamın ağlayarak ömür ve devletlerine dua ettiğini anlattım. Bizi ayakta dinledi. Sadece rahatladığını gösteren bir 'oh' çekti ve paravanın arkasına geçerek sabah namazına durdu." (Sâdik Dâna, Altınoluk Sohbetleri-2, Erkam Yay.)

Merhamet; vatanını terk etmiş bir ailenin hislerini taşıyabilmektir. Ağlayan bir çocuğun ağlayışını durdurabilmektir. Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in ifadesiyle, "Bir merhamet heykeli mahzun bakışlı yetim"ın başını okşayabilmektir. Yaralı bir yüreğe merhem olabilmektir.

İstiklâl Şâiri'nin ifadesiyle:

"Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal kuyunum?"

DEMOKRASIYE GEÇİŞ SANCILARI

PROF. DR. OSMAN KEMAL KAYRA
AKADEMİSYEN & YAZAR & ARAŞTIRMACI

**Korkuyla yönetilen
çağlar geçer, iradeyle
kurulan yarınlar kalır.**

**Darbeler takvimi
değiştirir, millet tarihi
değiştirir.**

**Bir toplumun en büyük
savunması birlik içinde
huzurdur.**

Yirminci yüzyıl sistemlerin altüst olduğu bir yeni dönemdir. İmparatorluklar, krallıklar yerlerini demokrasilere terk etti. Demokrasiler, krallıklardan daha şedid müstemelekeci zâlim idâreler doğurdu. İnsan haklarının bayraktarlığını yapan Batı demokratları bu hakkın sâdece kendilerine âit olduğunu savunup sömürdükleri ülkeleri kan göllerine çevirdiler.

Gerek fert gerek âile gerekse toplumda en çok aranan şey huzurdur. Huzur yoksa bu saydıklarımızın hiçbirinin işlerliği yoktur. Bedeni bir virüs nasıl çalışamaz hâle getirir hattâ ölüme sürüklerse, huzuru bozan şeyler de bir toplumu çökertebilir. Peki, bir cemiyette neden huzursuzluk olur? Huzurun varlığından rahatsız olan insan var mıdır? Neş'eli olmak, rahat çalışmak, yarınlara emniyetle bakmak bir insana nasıl zor gelebilir?

Mikropların bir görevi vardır. Onlar beden sağlığını ve düzenini bozarlar. Sağlığı ve düzeni bozulan insan verimsiz olur ve çevreyle uyum sağlayamaz. Bu insan rûhen çöker, hattâ saldırgan olur. Mikrobu küçümsememeli. Cirmi küçük, cürmü büyük olan bu mikroorganizmalar zamanla kolonileşir ve vücudu istilâ ederler.

Devlet bünyesinin mikropları da şiddet, terör yâni anarşidir. Bünyede mikrop neyse toplumda terör de odur. Mikroplar görevli yaratılmıştır. Peki, teröristin fonksiyonu ne? Hasta ruhlu, bozguncu insan bu yolu hür irâdesi ile seçer. Mikrop hilkaten mâsûmdur; terörist ise bu yolu isteyerek seçtiği için zâlimdir.

TERÖR VE ANARŞİ

Terör şiddete dayalı korku üretmektir. Anarşi ise işleyen sistemi bozup kargaşa ve kaos çıkarmaktır. Dolayısıyla bu tip organizasyonlar aynı fesat parantezindedir.

Ölüm ve kan olmayan şiddet korkutucu ve sindirici olmaz. Basit mitingler, gösteri yürüyüşleri bunlardandır. Bunlar genelde mâkul demokratik eylemlerdir. Ne var ki fitne üreten toplum mühendisleri bu tip olayları iyi kullanırlar. Yâni bu sosyal olaylar onlar için bulunmaz fırsatlardır. Birçok kanlı hadise bu mâsum gibi bilinen toplu olaylar içinde patlak vermiştir. Bu yüzden halk her türlü toplu yürüyüş ve fa'âliyetlerden çekinir.

1968'lerde basit forum ve yürüyüşlerle başlayan öğrenci hareketleri ülkemizi yıllarca süren kanlı olaylara sahne etmiştir.

KOMÜNİZMİN GIDASİ ŞİDDET VE TERÖRDÜR

1970'lerde zirve yapan öğrenci olaylarını da sol fraksiyonlar istediği gibi yönlendirdi. Piramidal sistemle teşkilâtlanan sol fraksiyonlar, toplumun resmî ve sivil her noktasında departmanlar kurdular. İşçi, memur, polis, esnaf derneklerini ele geçirip yönlendirdiler.

Millet bunlara karşı nasıl bir reaksiyon gösterecekti?

Endonezya'da 27 Ekim 1965 tarihinde kurulan KAMI "Yeni Endonezya Öğrenci Eylem Birliği" komünist hareketlere karşı üniversiteli öğrenciler tarafından kuruldu. Bu hareket "PKI" ve sol çevrelere karşı siyâsî baskı oluşturmayı hedefliyordu. 1966 yılında fa'âliyetleri yasaklanmış olsa da etkisi uzun süre devâm etti; hattâ ülkenin siyâsî dönüşümünde etkin rol oynadı.

OLAYLAR SAĞ-SOL HAREKETLERİ MİYDİ?

Bu örneği niye verdik? Türkiye'de de hızla yükselen komünist eylemlere siyâsî partiler ve kamu kuruluşları da katılınca, tehlikenin yaklaştığı anlaşılmaya başladı. 14 Aralık 1916'da kurulan MTTB (Millî Türk Talebe Birliği) 1967-1969 yılları arasında başkanlık yapan İsmail Kahraman'la sağ siyâsî bir boyut kazandı. Sonra da 1948'de kurulan Türkiye Millî Talebe Federasyonu (TMTF) da 1960'larda sağ siyâsî yapılanma içinde yer aldı. Bunlar ilk mücadele veren kuruluşlardı. Fakat bu büyük

tehlikeye karşı ilk sistemli ve geniş öğrenci plâtfomu olan Ülkü Ocakları, 1960'larda kurulup 1970'lerde aktif toplum mücadelesine katıldı. Sonra bunların bünyesinden çıkan diğer resmî veyâ gayr-i resmî kuruluşlar bu oluşuma dâhil oldu. Bu teşkilât diğerlerine hiç benzemiyordu. İmanlı, aksiyoner, çoğu yüksek okul öğrencilerinden oluşan Ülkü Ocakları komünizme karşı âdetâ canlarını siper ettiler. Binlerce şehit verdiler. CCCP, Doğu Almanya ve diğer blok ülkelerince mâlî destek dâhil birçok lojistik argümanlarla beslenen bu devrimci kuvvetlere karşı şuurla ve Müslüman Türk halkının teveccühleri ile giderek Anadolu'nun bağrında da büyük ilgi gören bu hareket, Seyyid Ahmed Arvâsî'nin önderliğinde bir alperenler rûhuna büründü. Türkiye'deki bu hareketi bir sağ sol fraksiyonlar çatışması gibi gösterenler tabîî kasıtlıydılar. Bu bir beka hareketiydi.

KTÜ'deki akademisyenliğim sırasında Kazak, Kırgız ve Azerbaycanlı hocalar da üniversitemizde görev yapıyorlardı. Bunlardan Azerbaycan Türkü Nâzım Bağirof ve Kazak Türkü Altay Sarsanuli Amanclof'un sözlerin hiç unutmam. Bana bir gün dediler ki: "Komünist blok yöneticilerinin Türk topraklarında en çok nefret ettikleri ve korktukları kişi Alpaslan Türkeş ve en nefret ettikleri dernek de Ülkü Ocakları'dır; bunlar olmasaydı Türkiye'yi daha kolay bloklarımıza katabilirdik."

Sonra da bunun adına sağ sol çatışması diyecek ve hafife alacak bir gâfil grubu da vardı. Dikkat edin gâfil grubu diyorum, çünkü hâinler bunun ne olduğunu zâten biliyorlardı.

VE ALIŞILAGELMİŞ İHTİLÂLELER (DARBE ADI ALTINDA)

İhtilâller her hâlükârda toplum yapısını tahrip eder ve onu yeniden bir sisteme zorlar. Toplumlarda en zor şey ihtilâl veyâ benzer hareketlere intibâk edebilmektir. Millet canlı organizma, devlet ise onun koruyucu kılıfidir. Canlı organizma yâni millet (beden) mevsim geçişlerinde bile zorlanırken, toplumlar yeni idârî şekillere kolay alışamazlar. Bu yüzden her ihtilâl, devrim vs. ne dersiniz deyin toplumu yeni sisteme intibâk ettirmek için demokrasiyi zincirler, hukûku askıya alır, fikir hürriyetini perdeler... Yeni devrim yönetiminin yasaları kesin ve bağlayıcıdır.

SINIRSIZ PARAN OLSA, SADECE BİR ŞEY ALABİLSEN NE ALIRDIN?

ERDEM KILIÇ
EĞİTİMCİ & ÖZKURBİR GENEL SEKRETERİ

Okulda öğrenilen para disiplini, ömür boyu sürer.

Finansal okuryazarlık, geleceğin anahtarıdır.

Bilinçli çocuklar, güçlü ekonomiler kurar.

Bugün okullarda çocuklara denklem çözmeyi, tarih yorumlamayı, dil öğrenmeyi öğretiyoruz. Bunların hepsi son derece kıymetli. Ancak hayatın en gerçek sınavlarından biri olan parayı yönetme becerisi çoğu zaman müfredatın dışında kalıyor. Oysa yetişkinlikte insanların en büyük stres kaynaklarından biri yanlış finansal kararlar, plansız harcamalar ve ekonomik kaygılardır. Bir çocuğa cebir öğretmek önemlidir. Ama gelir-gider dengesi kurmayı öğretmek hayattır.

Çünkü finansal okuryazarlık sadece para kazanmayı değil; karar vermeyi, sabretmeyi, öncelik belirlemeyi ve psikolojik dayanıklılığı öğretir.

Sınırsız Paran Olsa, Sadece Bir Şey Alabilsen Ne Alırdın?

Bu soru ilk bakışta oyun gibi görünür. Ama aslında derin bir eğitim aracıdır.

Bir öğrenciye "Sınırsız paran var, yalnızca tek bir nesne alma hakkın var, ne alırdın?" diye sorduğunuzda, cevabı yalnızca bir eşya değildir. O cevap onun değer dünyasını gösterir.

Kimisi ev der.

Kimisi kitap der.

Kimisi bilgisayar der.

Kimisi zaman kazandıran bir araç ister.

Kimisi ise "hiçbir şey almam, özgürlüğü seçerim" der.

İşte finansal okuryazarlık burada başlar: Para ne içindir? Harcamak için mi, anlam üretmek için mi?

Tutku Ekonomisi: Parayı Değil, Anlamı Takip Etmek

Yeni dünya artık sadece maaş ekonomisi değil, tutku ekonomisi çağıdır. İnsanlar yalnızca para kazandıkları işi değil, anlam buldukları işi arıyor.

Bir genç para için çalışabilir. Ama tutkusu için üretirse, hem ekonomik hem psikolojik olarak daha güçlü olur.

Bu yüzden çocuklara sadece "Ne kadar kazanırsın?" sorusu değil, "Ne üretirsin?" "Ne çözersin?" "İnsanlara nasıl fayda sağlarsın?" soruları sorulmalıdır.

Çünkü para çoğu zaman değer sonucudur.

"Hayata Bir Defa Geldim" Anlayışından, Stratejik Hayata

Bugün birçok insanın zihninde tehlikeli bir cümle dolaşıyor:

"Hayata bir defa geldim."

Bu cümle çoğu zaman plansız harcamaların, dürtüsel tüketimin ve geleceği ertelemenin bahanesi oluyor.

Oysa yeni çağın anlayışı şudur:

Hayata bir defa geldim, bu yüzden bilinçli yaşayacağım.

Yani rastgele değil, stratejik.

Savurgan değil, dengeli.

Anlık değil, uzun vadeli.

Çocukların Para Psikolojisini Nasıl Güçlü Tutarız?

Parayı konuşurken çocukları korkutmadan ama bilinçlendirerek ilerlemek gerekir.

"Paramız yok" cümlesi çocukta eksiklik duygusu oluşturabilir.

Bunun yerine:

- "Şu an önceliğimiz farklı."
- "Bütçemizi planlı kullanıyoruz."
- "Beklersek daha doğru karar verebiliriz."
- "İhtiyaç ve istek farklı şeylerdir."

gibi cümleler daha sağlıklıdır.

Çocuk para ile kavgada değil, para ile ilişki kurabilen birey olarak yetişmelidir.

Dünyadan Örnekler

Singapur, çocuklara görünmez parayı görünür kılma eğitimi veriyor. Yani karttan çekilen, uygulamayla harcanan, ekranda eksilen paranın gerçek değerini anlatıyor.

İngiltere, eleştirel finansal okuryazarlık modeline yöneliyor. Reklamların, kredi sistemlerinin ve tüketim tuzaklarının sorgulanması öğretiliyor.

Amerika, örnek olaylar ve simülasyonlarla eğitim veriyor. Öğrenci sanal bütçe yönetiyor, yatırım kararı alıyor, kriz çözüyor.

Biz neden yapmayalım?

Her Okulda Öğretilmesi Gereken Basit Kurallar

1. 10 Saniye Bekleme Kuralı

Bir şey almadan önce 10 saniye dur.

Gerçekten ihtiyacın mı? Yoksa anlık istek mi?

2. Sepete At, 24 Saat Bekle

Online alışverişte hemen satın alma.

Sepete ekle, bir gün bekle.

Ertesi gün hâlâ istiyorsan düşün.

3. Gelirini 3'e Böl

Çocuk yaşta öğrenilmesi gereken altın kural:

- Sabit harcamalar
- Değişken harcamalar
- Birikim / yatırım
-

Bu alışkanlık küçük yaşta başlarsa büyük yaşta servete dönüşebilir.

Yeni Dünya Güçlüleri Seçmiyor

Artık yalnızca güçlü olanlar değil, yalnızca zeki olanlar da değil...

Değişime uyum sağlayanlar kazanıyor.

Ve değişen dünyanın en temel becerilerinden biri finansal zekâdır.

Kazandığını koruyabilmek,

harcadığını yönetebilmek,

beklemeyi bilmek,

yatırım düşünebilmek...

İşte geleceğin gerçek üstünlüğü budur.

Son Söz

Okullarda finansal okuryazarlık dersi bir lüks değil, ihtiyaçtır.

Çünkü çocuklara para öğretmezsek, piyasa öğretir.

Piyasa ise çoğu zaman pahalı öğretmendir.

Bugün çocuklara bütçe yapmayı öğreten okul, yarın onların hayatını kurtarır.

İşimiz Eğitim ÖZKURBİR

www.ozkurbir.org

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI BİRLİĞİ

D E R N E Ğ İ